

Iina Isolammi ja Roosa Keski-Vähälä

AINA TUULEE VÄHÄN

Hengelliset keskustelukortit nuorille

Opinnäytetyö

CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö

Marraskuu 2023

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Marraskuu 2023	Tekijä/tekijät Iina Isolammi ja Roosa Keski-Vähälä
Koulutus Yhteisöpedagogi (kirkon nuorisotyö)		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi AINA TUULEE VÄHÄN. Hengelliset keskustelukortit nuorille		
Työn ohjaaja Sari Virkkala		Sivumäärä 58 + 3
<p>Opinnäytetyönä teimme hengelliset keskustelukortit nuorille avuksi oman hengellisyyden pohtimiseen ja siihen syventymiseen. Korttien tavoite on syventää nuorten hengellistä kasvua ja luoda avointa keskustelua uskosta. Korttien avuksi tehtiin ohjeet, joissa kerrotaan korttien monipuoliset käyttöohjeet.</p> <p>Kortteja voi hyödyntää seurakunnan nuorten toiminnassa. Niitä voi käyttää yksin tai yhdessä, nuorena tai aikuisena. Kortteja varten tehtiin kyselyitä eri ikäluokille, jotta saatiin kuva siitä, minkä tasoisia kysymyksiä voidaan kehittää.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa kerrotaan nuorten hengellisyyden kehittymisestä sekä seurakunnan vaikutuksesta tähän.</p>		

Asiasanat keskustelukortit, nuorten hengellisyys, spiritualiteetti
--

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date November 2023	Author Iina Isolammi and Roosa Keski-Vähälä
Degree programme Community Educator (church youth work)		
Name of thesis IT'S ALWAYS A LITTLE WINDY. Spiritual discussion cards for the youth		
Centria supervisor Sari Virkkala		Pages 58 + 3
<p>As a thesis, we made spiritual discussion cards for young people to help them reflect on their own spirituality and deepen it. The goal of the cards is to deepen the spiritual growth of young people and create an open discussion about faith. Instructions were made to help with the cards to explain the versatile instructions of the cards.</p> <p>The cards can be used in the parish youth activities. They can be used alone or together, by the young or adults. For the cards, surveys were made for different age groups to get an idea of the level of questions that can be developed.</p> <p>The theoretical part of the thesis talks about the development of young people's spirituality and the influence of the church on this.</p>		
<p>Key words discussion cards, spirituality, youth spirituality</p>		

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Hengellinen kasvu

tarkoittaa tässä opinnäytetyössä yksilön kasvua identiteetissä Jumalan lapsena.

Henkisyys

tarkoittaa yksilön omaa pohdintaa hänen olemassaolostaan ja näin eroaa hengellisyydestä.

Raamis

tarkoittaa Raamatun opetushetkeä. Raamis tunnetaan virallisemmin raamattupiirinä. Raamis-sana on vakiintunut seurakunnan nuorisotyössä. Raamiksia käytetään usein rippikouluissa, mutta myös muussa seurakunnan työssä Raamatun kertomusten oppimisen edistämiseksi. Raamikset ovat osa etenkin nuorten hengellistä kasvua rippikoulutyön myötä.

Spiritualiteetti

Kun käsittelemme nuoren hengellistä kasvua, käytämme sanaa "spiritualiteetti". Se tarkoittaa hengellisyyttä ja hengellistä elämää.

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 USKO OSAKSI ELÄMÄÄ	3
3 NUOREN AJATTELUN KEHITYS	4
3.1 Ajattelun kehitys lapsuudessa	4
3.2 Ajattelun kehitys nuoruudessa	5
3.3 Nuoren käsitys etiikasta, moraalista ja arvoista.....	6
3.4 Vanhempien ja läheisten vaikutus nuoren kehitykseen	7
4 SEURAKUNNAN VAIKUTUS NUOREN SPIRITUALITEETTIIN	10
4.1 Tilastotietoja rippikoulusta ja seurakunnan nuorisotyöstä.....	11
4.2 Nuori osana seurakuntaa.....	12
4.3 Nuorten hengellinen toiminta seurakunnassa	13
4.4 Rippikoulusuunnitelman käyttö hengellisessä kasvussa.....	15
5 NUOREN HENGELLINEN KASVU	17
5.1 Tahdonko seurata Jumalaa?.....	17
5.2 Ulkoisten tekijöiden vaikutus.....	18
5.3 Nuoren uskon tukeminen.....	20
6 KYSELYIDEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	21
6.1 Kyselyiden suunnittelu	21
6.2 Kyselyiden tulokset	22
6.2.1 Rippikoululaisille suunnatun kyselyn tulokset.....	23
6.2.2 17–24-vuotiaille nuorille suunnatun kyselyn tulokset.....	28
6.2.3 Työntekijöille suunnatun kyselyn tulokset	34
6.2.4 Rippikoulukyselyiden tulokset vuosilta 2021–2022.....	42
6.2.5. Kyselyiden lopputulos.....	44
7 KESKUSTELUKORTTIEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	45
7.1 Suunnittelu.....	45
7.2 Erilaisten oppijoiden huomioiminen.....	47
7.3 Toteutus.....	48
8 KESKUSTELUKORTTIEN TESTAAMINEN JA PALAUTE	49
8.1. Nuorten ja opiskelijoiden antama palaute	49
8.2. Seurakuntatyöntekijöiden palaute.....	54
9 POHDINTA	55
LÄHTEET	57
LIITTEET	

KUVIOT

KUVIO 1. Mikä oli suosikkiaiheesi? / Rippikoululaisille suunnattu kysely	23
KUVIO 2. Oliko jokin aiheista vaikea ymmärtää? / Rippikoululaisille suunnattu kysely.....	24
KUVIO 3. Mistä aiheesta olisit halunnut oppia enemmän? / Rippikoululaisille suunnattu kysely	26
KUVIO 4. Miten aiot jatkaa hengellisyyden harjoittamista rippikoulun jälkeen? / Rippikoululaisille suunnattu kysely	27
KUVIO 5. Minkä ikäinen olet? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely	28
KUVIO 6. Koetko olevasi hengellinen? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely.....	29
KUVIO 7. Kuinka usein rukoilet? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely	30
KUVIO 8. Miten olet jatkanut hengellistä elämääsi rippikoulun jälkeen? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely.....	31
KUVIO 9. Mistä aiheista olisit halunnut oppia enemmän rippikoulussa? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely.....	32
KUVIO 10. Osaisitko selittää nämä käsitteet? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely.....	33
KUVIO 11. Kuinka usein keskusteleet nuorten kanssa hengellisyydestä? (Oppituntien ja hartauksien ulkopuolella) / Työntekijöille suunnattu kysely	35
KUVIO 12. Kuinka usein nuoret kyselevät sinulta kristinuskosta? (Esim. Raamatusta tai Jumalasta) / Työntekijöille suunnattu kysely.....	36
KUVIO 13. Minkälaisena koet keskimäärin nuorten hengellisyyden? / Työntekijöille suunnattu kysely.....	37
KUVIO 14. Mitä nuorten on mielestäsi helppo ymmärtää? / Työntekijöille suunnattu kysely ..	38
KUVIO 15. Mitä nuorten on mielestäsi vaikea ymmärtää / Työntekijöille suunnattu kysely	39
KUVIO 16. Mistä aiheista nuorille tulisi opettaa enemmän? / Työntekijöille suunnattu kysely	40
KUVIO 17. Saitko keskustelukorttien fonteista selvää? / palautekysely	50
KUVIO 18. Koitko vastaukset hyödyllisiksi / palautekysely	51
KUVIO 19. Luitko raamatunkohdat? / palautekysely	52
KUVIO 20. Syvensikö raamatunkohta käytävää aihetta?	53

1 JOHDANTO

Tuuli puhaltaa missä tahtoo. Sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee. Samoin on jokaisen Hengestä syntyneen laita. (Raamattu 1992, Johanneksen evankeliumi 8:3).

Tästä raamatunkohdasta Aina tuulee vähän -keskustelukortit saivat nimensä. *Aina tuulee vähän* kuvastaa sitä, kuinka Jumala on meissä ja siellä, missä Häntä tarvitaan. Toisaalla enemmän ja toisaalla vähemmän, samalla lailla kuin tuuli. Tuuli ei katoa mihinkään. Joskus sen voi tuntea vahvemmin, joskus heikommin.

Keskustelukorttien tavoitteena on herättää keskustelua ja antaa nuorille mukava ja helposti lähestyttävä tapa tutkia, syventää ja monipuolistaa uskoaan. Kortit on suunnattu 14–29-vuotiaille nuorille, jotka haluavat tutkia ja vahvistaa uskoaan. Uskomme kuitenkin, että korttien suurin käyttäjäryhmä on 14–20-vuotiaat nuoret. Keskustelukortit sopivat rippikouluun, nuorteniltoihin, raamiksiin, isoskoulutuksiin, aikuisrippikouluun sekä muihin nuorten tapahtumiin. Raamis tarkoittaa raamattupiiriä, mutta raamis-sana on vakiintunut seurakunnan nuorisotyössä, joten käytämme jatkossa raamis-sanaa.

Keskustelu auttaa nuoren hengellistä kasvua. Hengellisellä kasvulla on yksilötasolla merkittäviä vaikutuksia. Nuori oppii tuntemaan itseään paremmin, ymmärtää toisia ja ympäröivää maailmaa sekä osaa antaa oman mielipiteensä ja luoda oman näkemyksensä asioita. Hengellinen kasvu on käsi kädessä henkisen kasvun kanssa, joka kehittyy samaan aikaan. Hengellinen ja henkinen kasvu tukevat toinen toisiaan, vaikka niiden välille haluttaisiinkin luoda kuilu.

Nuoren hengellisen kasvun tukeminen on tärkeää myös seurakunnan näkökulmasta. Jos nuoret eivät tiedä kristinuskosta, on heidän vaikea jäädä seurakunnan toimintaan eikä seurakunta voi kehittyä ja uudistua nuoren sukupolven myötä. Keskustelukorttien ja käytyjen keskustelujen myötä nuori ymmärtää paremmin ja syvemmin kristinuskon vaikeitakin asioita, jolloin on helpompi jäädä seurakuntaan, kun tietää, mihin uskoo. Aina on mahdollista, että joku havahtuu siihen, ettei Jeesuksen seuraaminen olekaan oma juttu, mutta meidän toiveemme

keskustelun luomisesta ja uskon tutkimisesta on kuitenkin tapahtunut, jolloin siemen on kylvetty.

Päälähteestämme eli tämänhetkisessä vuonna 2017 käyttöön otetussa Suuri ihme -rippikoulusuunnitelmassa korostetaan osallisuuden ja dialogisuuden tärkeyttä. Kun nuori saa osallistua suurten kysymysten käsittelyyn, kertoa omia mietteitä ja kuunnella toisten ajatuksia, se auttaa nuorta kehittämään identiteettiään sekä kasvamaan niin hengellisesti kuin henkisesti. (Kirkkohallitus 2017, 22, 25.)

Nuoren ja kristinuskon välille tulisi luoda silta, jotta nuori kokee olevansa lähempänä Jumalaa. Ensiaskleet tähän antaa monen osalta rippikoulu. Mieluisalla rippikoulukokemuksella on suuri vaikutus siihen, haluaako nuori osallistua seurakunnan toimintaan ja kuulua kirkkoon. Rippikoulu on monelle ensimmäinen kosketus seurakunnan toimintaan, koska vanhemmat eivät usein vie lapsiaan seurakunnan toimintaan eikä kristillinen kasvatus ole yhtä suuressa roolissa kuin ennen. Rippikoulu antaa hyvät perusteet, mutta kristinuskon tematiikkojen syvempi pohdinta antaa kestäviä rakennusmateriaaleja sillan luomiseen. Haluaisimme luoda keskustelukortit, joiden avulla voi paneutua näihin tematiikkoihin syvemmin lyhyeksi tai pidemmäksi aikaa, yksin tai yhdessä. Kristinuskon ja Raamattu ovat täynnä Jumalan Sanaa, johon voi olla vaikea tarttua rippikoulun jälkeen tai sen aikana.

Perimmäinen syy keskustelukorttien luomiseen oli omat vaikeudet ymmärtää hengellisiä käsitteitä ja tulkita raamatunkohtia. Huomasimme, että kun kävimme keskustelua aiheista ystäviemme kanssa ja luimme Raamattua, asiat selkenivät ja niiden käsittely helpottui. Halusimme tuoda saman ymmärtämisen tunteen muille. Keskustelukortteja voi käyttää keskustelumerkeissä tai yksin pohtimisessa, mutta ne voivat olla myös apuväline opetuksessa. Keskustelukorttien käyttäminen opetuksessa on kongitiivistä, kokemuksellista, konstruktivistista ja sosio-konstruktivistista. Kognitiiviset taidot eli tiedonkäsittelyyn liittyvät taidot ovat isossa roolissa korttien käytössä. Nuoren täytyy todella konstruktivisesti yrittää hahmottaa ja rakentaa oma näkemyksensä asialle. Onneksi on muita, joiden kanssa voi jakaa ja reflektoida oppimaansa ja joilta oppia heidän kokemuksiansa tai oivalluksiansa kautta.

2 USKO OSAKSI ELÄMÄÄ

Uskontojen maailmassa voi olla vaikea saada kunnolla kuvaa vain yhdestä uskosta. Uskontoja on sen verran paljon, että on helpompi ottaa sieltä sun täältä rakennusaineita omaan arvopohjaansa. Uskontojen suuren määrän takia kristinusko voi jäädä unholaan, vaikka se voisi olla itseään etsivälle nuorelle varteenotettava vaihtoehto.

Olemme huomanneet, että keskustelut ovat auttaneet uskon käsitteiden ymmärtämisessä. Usein tiedetään teoriassa, mitä esimerkiksi armo tarkoittaa, mutta ei tunneta käsitettä käytännössä eikä tiedetä, miten se voisi toteutua omassa tai muiden elämässä. (Rippikoulusuunnitelmakein kertoo, että opetuksen tulisi olla kytköksissä nuorten elämään ja keskustelukortit ovat juuri tätä (Kirkkohallitus 2017). Kun nuoret pääsevät yhdessä keskustelemaan, he voivat käyttää heidän elämiinsä liittyviä esimerkkejä ja puhua niistä turvallisessa ympäristössä.

Teimme keskustelukorttien tueksi ohjeet, jossa on vinkkejä keskustelukorttien monipuoliseen käyttöön. Ehdotimme, että ennen keskustelun solinaa voisi olla pienimuotoinen hartaus. Hartauden ei tarvitse olla suuri, mutta se voisi sisältää esimerkiksi yhteisen rukouksen, musiikkia, päivän Sanan lukemisen tai muuta vastaavaa. Rukouselämän ylläpitäminen on tärkeää, koska on hyvä osata hiljentyä ja avata sydäntään Jumalalle. Rukoilu on suuri osa kristityn elämää ja seurakunnan olisi hyvä opettaa tätä tapaa nuorillekin. Kun rukoilemisesta tulee osa seurakunta-arkea, se saattaa levitä myös kotiarkeen. Tämä tapa edesauttaisi ajatusta, että nuori voisi tulevaisuudessakin turvautua rukoilun kautta Jumalaan, kun siltä tuntuu. Ennen korttien käyttämistä voidaan pyytää Pyhää Henkeä avaamaan nuorille kysymyksiä ja raamatunkohtia sekä lisäämään ymmärrystä Jumalasta ja siitä, mitä Hän haluaa puhua heille.

3 NUOREN AJATTELUN KEHITYS

Nuoruudessa ihminen kehittyy ja kasvaa fyysisesti, sosiaalisesti ja persoonallisesti kasvaen kohti itsenäistä aikuista (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 166). Erityisesti nuoren kognitiivinen kehitys on tärkeässä roolissa. Sillä tarkoitetaan puhumiseen, tiedon käsittelyyn ja muokkaamiseen, ajatteluun ja muistamiseen liittyviä taitoja (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014, 23).

Millainen nuori on ja millaisena hän kokee maailman sidoksissa siihen, miten hänet on otettu huomioon lapsuudessa ja kuinka hyvät olosuhteet hänelle on annettu kasvaa? Lapsuudessa koettu elämä vaikuttaa vahvasti nuoruuteen, joten on hyvä käsitellä ajattelun kehitystä lapsuudesta asti.

3.1 Ajattelun kehitys lapsuudessa

Kognitiivinen kehitys alkaa jo varhaislapsuudessa, kun lapsi omien kognitioidensa eli aistien avulla hankkii tietoa ympäristöstään ja oivaltaa uutta. Esikouluiässä lapsen ajattelu muuttuu merkittävästi, sillä hän ei ole vain aistiensa varassa, vaan ongelman ratkaisussa hän pystyy tukeutumaan erilaisiin vaihtoehtoihin ja joustamaan. (Nurmi ym. 2014, 23, 89.) Lapsi voi esimerkiksi ehdottaa leikkitilanteessa, että voidaan leikkiä kaverin ehdottamaa kotileikkiä, kunhan hän saa olla perheen koira, vaikka lapsi olisikin halunnut leikkiä jotain aivan muuta.

Luokittelun taidon lapsi oivaltaa samassa iässä (Nurmi ym. 2014, 90). Hän osaa kertoa, että ruoat ja astiat ovat eri luokissa ja osaa sen lisäksi luokitella keksit ja kakut erikseen sekä aterimet ja lasit erikseen. Varhainen luokittelun taito auttaa nuoruudessa ja aikuisuudessa erottelemaan abstraktejakin ilmiöitä, kuten oikean ja väärän sekä hyvän ja pahan.

Kouluikäinen lapsi alkaa ymmärtää, että muut voivat tulkita sosiaalisia tilanteita eri tavalla kuin hän. Vasta keskilapsuuden loppupuolella, noin 12-vuotiaana lapsi osaa arvioida tilanteita kolmannesta persoonasta, tilanteen ulkopuolelta. Keskilapsuuden aikana kehittyy pikkuhiljaa lapselle taitoa arvioida toisten motiivia ja tunteita asettamalla itsensä toisen ihmisen tilalle.

(Nurmi ym. 2014, 77, 90.) Lapsen empatiakyky kasvaa ja hänen on helpompi tulevaisuudessa ymmärtää esimerkiksi kristinuskon lähimmäisen rakkauden sanomaa.

3.2 Ajattelun kehitys nuoruudessa

Kuten aikaisemmin mainitaan, nuoruusiässä nuori kykenee abstraktiin ajatteluun. Tällöin hän vapautuu konkreettisesta ajattelun tiukasta raamista ja pystyy hypoteettiseen päättelyyn, millä tarkoitetaan sitä, että nuori pystyy tekemään oletuksia, miksi asiat johtivat siihen, mihin ne johtivat. Myös nuoren kyky käyttää abstrakteja käsitteitä joustavasti tekemällä niistä erilaisia päätelmiä ja rakentamaan teorioita sekä johtopäätöksiä kehittyy. Sitä kutsutaan deduktiiviseksi päättelyksi, jota tarvitaan ongelmanratkaisutilanteessa ja tiedonhankinnassa. Nuori kykenee verbaalisesti ilmaisemaan ajatteluaan sekä pitämään mielessään monta eri näkökulmaa ja tarkastelemaan niitä. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 170–171.) Nurmi ym. (2014, 147) kuvailevat, että ajattelun muutoksessa ei ole kyse tiedon ja kokemusten lisääntymisestä vaan, uusien välineiden abstraktin ja loogisen ajattelun omaksumisesta.

Vaikka konkreettisen ajattelun rinnalle tulee abstrakti ajattelutapa, on tärkeä huomioida, kuinka tärkeää konkreettinen ajattelu on. Jopa kysymyksissä, joissa tarkastellaan ihmisen olemassaoloa ja elämän tarkoitusta, on tärkeää huomioida konkreettiset seikat. On hyvä esimerkiksi tehdä havainto, että me elämme Maassa, jossa on ollut ennen nykyajan ihmisiä muita ihmisiä, luontoa ja vesistöjä. Tämä on hyvä pitää mielessä keskustelukortteja tehdessä, sillä Kronqvist & Pulkkinenkin (2007, 171) kertovat 11–15-vuotiaita nuoria kiinnostavan uskonnolliset ja filosofiset kysymykset, sillä he etsivät vastausta sille, miksi he elävät ja mikä on elämän tarkoitus. Väite myös korostaa keskustelukorttien tärkeyttä.

Ajattelu kehittyy ja muuttuu koko elämän läpi. 15–20-vuotiaana kehittyy postformaali ajattelutapa eli jälkimuodollisten operaatioiden vaihe. Postformaalisella ajattelulla tarkoitetaan ajattelua, jossa ihminen on tietoinen ja kykeneväinen pohtimaan omia ajattelutapojaan ja löytämään sitä kautta ratkaisuja. Hän ymmärtää tietoon, ajatteluun ja päättelyyn liittyvien ratkaisujen relativististen eli suhteellisen luonteen. Postformaalia ajattelutapaa tarvitaan esimerkiksi yhteiskunnallisten ongelmien ratkomisessa. Yhteiskunnallisissa ongelmissa ei välttämättä ole yhtä oikeaa tietoa tai ratkaisua, vaan vastaukset riippuvat yksilöstä, ryhmästä ja ihmiskunnan

ajasta. Ongelmien ratkaisemiseen tarvitaan tietoisuutta niin ongelmien kuin ratkaisujen monimutkaisesta luonteesta. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 172.)

Keskustelukorteissa käymme läpi isojakin hengellisiä kysymyksiä, joihin ei ole yhtä vastausta. Keskustelun käyminen vaatii nuorelta älyä ja empatiaa ymmärtää ihmisten mielipiteiden ja näkemysten monimuotisuutta ja suhdetta omaan uskoonsa. Vaikka Raamattu on Jumalan sanaa, jokainen silti kokee sen eri tavalla henkilökohtaisella tasolla. Isojen kysymysten kysyminen ja niistä keskustelu opettaa nuorelle elintärkeitä keskustelutaitoja, jotka auttavat nuorta kehittymään ongelmanratkaisutaidoissa, empatiassa, kuuntelussa, luokittelussa, oikean ja väärän ja hyvän ja pahan hahmottamisessa sekä omien mielipiteiden ilmaisemisessa.

3.3 Nuoren käsitys etiikasta, moraalista ja arvoista

Kun nuori etsii omaa maailmankatsomustaan ja kyseenalaistaa yhteiskunnallisia arvoja ajattelun kehittymisen myötä, luo hän samalla pohjaa moraalilleen (Nurmi ym. 2014, 147; Kronqvist & Pulkkinen 2007, 190). Kronqvist ja Pulkkinen (2007, 190) lisäävät, että moraalien rakentuminen alkaa jo lapsuudessa. Moraalilla tarkoitetaan tässä tapauksessa yksilön toimintamalleja elää ja toimia. Etiikka ja moraalit ovat käsitteitä, jotka hyvin usein menevät sekaisin. Moraali pohjautuu toimintatapoihin, kun taas etiikka perustelee toimintatavat. Usein puhutaan, eettisesti tuotetuista tuotteista, kuten esimerkiksi kahvista. Eettisesti tuotettu kahvi on tuotettu siten, että esimerkiksi työntekijöille on maksettu kunnollinen palkka, viljeleminen ei tuhoa luontoa ja/tai kahvin teettämisestä koituneet ilmastopäästöt on korvattu. Jos yksilö ostaa huonoissa oloissa tuotettua kahvia, vaikka on sitä mieltä, että esimerkiksi työntekijöille pitäisi maksaa kunnon palkkaa, hän toimii moraalisesti väärin omia eettisiä arvojaan vastaan.

Kronqvist ja Pulkkinen (2007, 190) kertovat, että eettiset periaatteet ja omatunto ovat yksilölle tärkeitä ohjenuoria moraalisiin valintoihin. Ne voivat ohjata nuorta kohti seurakuntaa tai siitä pois. Vaikka nuori kokisikin läheisimmän rakkauden sanoman itselleen tärkeäksi arvoksi, voi nuori etäännyä seurakunnasta ja Jumalasta, koska pitää ystävyysuhteitaan tärkeämpänä.

Nuoruuden seikkailuista huolimatta nuori kasvaa aikuiseksi, jonka arvot alkavat vakiintua ja oman etiikan pohja rakentua. Arvot ovat yksilön oma ajatus siitä, mikä on hyvää ja mikä on paha. Yhteiskunnalliset normit voivat auttaa hahmottamaan hyvää ja paha, mutta loppujen lopuksi ne vastaavat kysymykseen, mikä on oikein tai väärin, mikä on kansalaisen velvollisuus ja mitä kansalaisen ei tulisi tehdä. Näillä perustein joku voi arvostaa koulutusta, sillä se on oikein ja Suomen kansalainen on velvoitettu käymään koulua.

Rikollinen toiminta on rangaistavaa ja yleisesti katsottuna myös ihmisten arvojen vastaista. Usein rikollisnuoria yritetään saada pois rikolliskierteestä, mutta jos rikokset ovat nuoren arvojen mukaisesti oikein, voiko häntä opettaa siitä pois? Kronqvist ja Pulkkinen (2007, 191) kertovat, että nuoria voidaan ohjata moraaliperiaatteisiin. Tällä yritetään kertoa nuorelle, että muun muassa varastaminen ja kiusaaminen aiheuttavat vaikeuksia monille ihmisille ja itselleen eikä niistä ole pitkäaikaista hyötyä. Kouluilla, nuorisotiloilla ja seurakunnilla pitää olla tietty moraalikoodi, joka on kaikkien tiedossa. On tärkeää antaa nuorelle tilaa selkiinnyttää ja arvioida arvojaan ja kuulla lähipiirin kuten perheen ja ystävien arvoja (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 190–191). Arvojen omaksuminen on myös tärkeää moraalien ja etiikan kehittymisen kannalta.

Näin ollen on olennaista, että keskustelukorteissa nuoren oma ääni ja etenkin arvomaailma pääsevät kuuluviin. Se auttaa nuorta pohtimaan omaa etikkaansa, mutta samalla hän saa kuunnella muiden mielteitä ja keskustella niistä. Oman etiikan, moraalien ja arvojen tunteminen ja omaksuminen auttaa nuorta identiteettinsä löytämisessä (Nurmi ym. 2014, 160).

3.4 Vanhempien ja läheisten vaikutus nuoren kehitykseen

Nuoruuden egosentrisyys eli minäkeskeisyys kuvaa nuoren ajattelumaailmaa, joka pitkälti pyörii vain hänen ympärillään. Nuori miettii, mitä muut ajattelevat hänestä, ja hän luo itselleen mielikuvayleisön tarkastelemaan hänen toimintaansa. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 172). Vaikka nuoren maailmankuva on hyvin minäkeskeinen, perhe on edelleen suuressa roolissa hänen elämässään. Vanhemmat ovat vastuussa nuorestaan ja tämä kaipaakin vanhemmiltaan tukea, neuvoja ja ohjausta kohti itsenäistymistä ja vastuunkantoa. (Nurmi ym. 2014, 163; Kronqvist & Pulkkinen 2007, 182.)

Nuoren itsenäistyminen ja hitaasti tapahtuma etäännyminen vanhemmista antaa nuorelle enemmän vapautta ja valtaa tehdä, mitä haluaa. Nuorella on tarve löytää oma paikka ja elämälleen suunta. Usein se tarkoittaa erilaisten tyylien kokeilua, mielenkiinnonkohteiden vaihtelua ja kavereiden tai kaveriporukoiden vaihtamista. Nuori etsii ja pohtii, millainen hän on yksilönä.

Etenkin länsimaisissa kulttuureissa korostuu individualismi, jolla tarkoitetaan ihmisen yksilöllisyyttä. Tämä näkyy muun muassa siten, että nuori irtaantuu vanhemmistaan ja yrittää etsiä paikkaansa maailmassa sekä merkitystä elämälleen. Kuitenkin edelleen vanhempien välittävät arvot ja ohjeet vaikuttavat nuoren isoihin päätöksiin, kuten koulutukseen. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 166, 170, 172, 186.)

Nuoren suhde vanhempiin on moniulotteinen, sillä nuori kokee tarvetta itsenäistyä ja olla vastuussa omasta elämästään, mutta tarvitsee valtavasti rakkautta, tukea ja ohjausta vanhemmiltaan. Vastuunkannon ja vanhemmilta saadun tuen seurauksena on tavanomaista nuoren ja vanhempien välisten konfliktien lisääntyminen. Konfliktien syynä ovat usein arkiset asiat kuten kotityöt, kotiintuloaika tai omiin intresseihin liittyvät asiat kuten päihteiden käyttö tai meikkaaminen. (Nurmi ym. 2014, 163; Kronqvist & Pulkkinen 2007, 182.) Konflikteilla nuori yrittää kertoa muille muuttuvista tarpeistaan ja odotuksistaan itsenäistymisen sekä identiteetin kehittymisen myötä (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 182).

Vanhempien tapa käsitellä yhteenottoja nuoren kanssa jälkeenpäin kertoo nuorelle, kuinka valmiita vanhemmat ovat nuoren elämänmuutoksiin. Jos konfliktien jälkeen vanhemmat ja nuori pääsevät yhteisymmärrykseen siitä, mikä vaihtoehto on kullekin paras, osoittaa se nuorelle, että vanhemmat välittävät ja tukevat häntä itsenäisyyden kynnyksellä. Vaikka nuori irtaantuu vanhemmista, on hyvä, että nuori tietäisi ja hänellä on varmuus siitä, että saa tukea ja turvaa vanhemmiltaan, vaikka kokeilisikin jotain uutta, kuten uutta harrastusta, vaihtaisi tutkintolinjaa toisella asteella ja niin edelleen.

Niin kuin pienenä lapsena, nuorella on taipumus hahmottaa maailmaa kokonaisvaltaisesti (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 169). Nuori tutkii ja toimii sen mukaan, mikä häntä kiinnostaa ja mihin hänellä on motivaatiota. Myös tunteet ja tuntemukset ohjaavat nuorta eteenpäin ja usein nuoren kiinnostuksen kohteet, motivaatio sekä tunteet ja tuntemukset voivat olla ristiriidassa keskenään. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 169). Esimerkiksi nuori saattaa osoittaa, että

on kiinnostunut uushenkisyydestä, vaikka olisi vahvastikin mukana seurakunnan piireissä ja hengellisissä toimituksissa. Kirkon tutkimuksen vastaava johtaja Ketola kertoo uushenkisyyden olevan laaja kirjo henkisyyden ja hengellisyyden muotoja, joiden lähteenä eivät toimi kirkon opit (Heikkinen 2015).

Tämän kaltaiset ristiriidat johtuvat usein nuoren toiveista, haaveista, peloista ja epävarmuudesta. Toisinaan nuori saattaa kerätä itselleen ystävyysuhteita toisen suosion tai ulkoisen viehätysvoiman takia, jolloin omat tarpeet ja arvot voivat jäädä taka-alalle (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 169, 185–186). Tästä syystä esimerkiksi nuoren kokema seurakuntayhteys voi jäädä toissijaiseksi, jos muut ystävät eivät käy seurakunnan tapahtumissa.

4 SEURAKUNNAN VAIKUTUS NUOREN SPIRITUALITEETIIN

Spiritualiteetti, spirare on alun perin latinaa ja tarkoittaa hengittämistä (Kauppila 2021, 132). Psykologinen tutkimus on tuonut esiin ajatuksen siitä, että spiritualiteetti on luonnollinen osa ihmisyyttä ja osa ihmisen kokonaisvaltaista tapaa elää. Se ei tule oppimalla, vaan se on ihmisessä syntymästä asti. Tämä on niin sanotusti yleistä hengellisyyttä (common spirituality), jonka ei tarvitse olla uskonnollista, vaan elämän tarkoituksen ja arvojen pohtimista. (Aitlahti, Kahenvirta, Mäkelä & Reinikainen 2020, 49.) Kauppila (2021, 134) ja Aitlahti ym. (2020, 49) kertovat, että uskonnonpedagogi David Hay [1998] määrittelee spiritualiteetin olevan tietoinen ymmärrys siitä, että maailmassa on muutakin kuin arkitodellisuutemme. Kauppila (2021, 134) jatkaa, että kyseessä on arkisen elämän syvempi ymmärrys eivätkä yliluonnolliset ilmiöt. Aitlahti ym. (2020, 49) lisäävät, että spiritualiteetti on paljon enemmän kuin usko ja uskonto, mutta ne sisältyvät käsitteeseen.

Suomen evankelisluterilainen kirkko antaa spiritaliteetille suuntaa antavan määritelmän, joka kuvastaa spiritualiteetin olevan käytännöllistä hengellistä elämää yhdessä muiden kristittyjen kanssa. Yksilöt sitoutuvat yhteiseen tunnustukseen sekä uskonnolliseen traditioon pitäen yllä niin sanottua uskonnollista hengellisyyttä. Spiritualiteetti on uskonnon ytimessä ja sen keskeisin tehtävä. Spiritualiteetti on ”ihmisen olemassaolon merkityksen ja pyhän etsimistä pyhän yhteydessä”. (Kauppila 2021, 133-134.)

Piispa Seppo Häkkinen [2009] on keskustellut nuorten aikuisten kanssa uskosta. Keskustelussa ilmeni, että hengellisyyden, uskonnon ja Jumalan sijasta puhutaan enemmän henkisyydestä, spiritualiteetistä ja pyhydestä. (Kauppila 2021, 133.) Henkisyyden tarve ei katoa, vaikka nuoret aikuiset etäännyvät uskonnoista. Monet henkisyyden muodoista kuten jooga tai meditaatio ovat tuttuja jo eri uskonnoista. (Aitlahti ym. 2020, 41.) Voidaan puhua uushenkisyydestä, jossa tavoitellaan usein kasvamista todelliseksi itsekseen ilman ulkopuolisia oppeja ja näkemyksiä. Uushenkisyyteen suuntautunut kokee olevansa itse rakkaus, kun kristitty ajattelee Jumalan olevan rakkaus. (Aitlahti ym. 2020, 41, 43.) Antti Sinisalo [2013] on tutkinut pro gradussaan nuorten spiritualiteettiä. Tutkimuksiansa pohjalta hän kuvaa spiritualiteetin olevan paljon yksilöllisempää ja emotionaalisesti merkittävämpää kuin uskonto, joka mielletään jopa kaavamaisena käyttäytymisenä. (Kauppila 201, 134.)

Seurakuntien on tarjottava nuorille hengellisiä kokemuksia kasvamisen ja kehittymisen toteutumiseksi. Kasvu ei voi pakottaa, mutta mitä enemmän tilaa ja keskusteluyhteyttä seurakunta antaa nuorelle, sen helpompaa kasvu on. Ilman vuorovaikutusta psykososiaalista kasvua ei tapahdu. (Kauppila 2021, 138, 139.) Rebecca Nye [1998] kuvaa synnynnäisen spiritualiteetti vaativan tilaa, prosesseja, mielikuvitusta, luottamusta ja läheisyyttä kehittyäkseen ja syventyäkseen. Nye ja David Hay [1998] sanovat, että ihminen kaipaa ja rakentaa yhteyttä, itseensä, lähipiirinsä, muuhun maailmaan sekä ylempään voimaan. (Aitlahti ym. 2020, 50–51.) Kuten evankelisluterilaisessa seurakunnassa pyritään rakentamaan yhteyttä itseensä, seurakuntaan ja Jumalaan (Kauppila 2021, 138).

Dialogisuus ja avoin sekä turvallinen ilmapiiri ovat avainasemassa nuoren hengellisyyden ja spiritualiteetin kehittymiselle. Ilman näitä nuoren voi olla vaikea kertoa mielteitään, sillä nuori voi ajatella, että hän ei kuulu porukkaan tai sovi joukkoon aatteidensa takia. Turvallinen, avoin ja keskusteluun pyrkivä ilmapiiri antaa tilaa olla oma itsensä ilman, että nuori pelkää jäävänsä ulkopuolella tai olevan erilainen kuin muut. Jos nuori saa huonon kokemuksen seurakunnan nuorisotyöstä esimerkiksi rippikoulussa, jää hengellisyyden ja spiritualiteetin kehittäminen nuoren omalle vastuulle.

4.1 Tilastotietoja rippikoulusta ja seurakunnan nuorisotyöstä

Monelle nuorelle ensimmäinen ja ehkä ainoa kerta saada keskustelukorttimme käsiin on rippikoulu. Vielä tänäkin päivänä rippikoulu tavoittaa valtaosan Suomen nuorista, vaikka Suomen evankelisluterilaisen kirkon (2021b) jäsenennusteessa vuosille 2022–2040 ilmenee, että vuoteen 2040 mennessä seurakunnan jäsenmäärä olisi vähentynyt liki 746 000lla jäsenellä (Kirkkohallitus 2017, 7). Tästä määrästä 10–19-vuotiaita olisi noin 185 000. Vuosien 1999–2019 kirkosta on eronnut 881 381 henkilöä (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2021b), jolloin heidän mahdolliset lapsensa eivät välttämättä pyri rippikouluun. Tilannetta kuitenkin tassa liittyneiden määrä, joka oli samalla ajanjaksolle 270 962 uutta jäsentä (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2021b).

Eroamismäärät ovat merkittäviä, mutta rippikoulun käyneiden määrä on myös merkittäviä. Vuosina 1999–2016 rippikoulun on käynyt 49 000–60 000 nuorta. Lisäksi päivärippikoulun käyneitä samoina vuosina on ollut 4 000:sta 2 000:teen ja iltarippikoulun käyneitä on 1 000:sta

300:taan nuorta. Näistä isoskoulutukseen on osallistunut 20:sta 27:teen nuorta. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2021a.) Karkeasti voi sanoa, että yksi kolmesta on osallistunut isoskoulutukseen. On myös muistettava, että seurakunnalla on muutakin annettavaa kuin rippikoulutyö. Esimerkiksi vuonna 2016 on tilastoitu, että nuorteniltoihin osallistui 75–7000 nuorta maakunnasta riippuen (Nuorisotilastot 2016).

4.2 Nuori osana seurakuntaa

Seurakunnan tavoite on saada nuoret tulemaan ja jäämään seurakuntaan. Rippikoulun tarkoitus on vahvistaa nuoren uskoa, ja tätä kautta nuori usein haluaakin jäädä mukaan seurakunnan toimintaan. Isosilla on tässä suuri rooli. Rippikoulussa nuori haluaa tulla nähdyksi ja kuulluksi. Isosten tehtävä on olla kiinnostunut nuoren elämästä ja toimia heille esimerkkinä. Isokset kantavat vastuuta seurakunnassa toteuttamalla näitä tehtäviä (Kirkkohallitus 2017, 17, 19.) Isosten tulisi esimerkillään näyttää, kuinka mukavaa rippileirillä on olla ja mahdollisuuden tullen kertoa nuorille seurakunnan toiminnasta. Näin nuori voi kokea kutsumusta jäädä seurakunnan toimintaan rippikoulun jälkeen ja osallistua itsekin isoskoulutukseen.

Rippikoulusuunnitelman tarkoituksena on saada nuoret olemaan osallisia seurakunnan toiminnassa, erityisesti rippikoulussa (Kirkkohallitus 2017, 22). Jos seurakunnan toiminnan suunnittelevat vain aikuiset, ei se ole nuorten näköistä eikä luultavasti houkuttele nuoria mukaan. Kun nuoret saavat itse suunnitella ja olla mukana, on osallistuminenkin paljon mukavampaa. Nuorten toiminta on nuoria varten, joten sen tulisi näyttää juuri siltä, kuin nuoret sen haluavat näyttävän.

Useilla seurakunnilla on paljon toimintaa nuorille, mikä on todella hyvä asia. Seurakuntien tulisi panostaa nuoriin, sillä he ovat osa tulevaisuutta. Jos nuoria ei saada jäämään seurakuntaan, ei siellä tulevaisuudessa ole ketään. Seurakunnat voivat helposti kehittää yhteistyötä esimerkiksi koulujen tai kunnan nuorisotoiminnan kanssa, jolloin seurakunta saisi varmasti lisää nuoria toimintaansa. Näin myös seurakunnan toiminta nuorille lisääntyisi. Oli kyse sitten nuortenilloista tai raamiksista eli raamattupiireistä, hengellisyys tulee toiminnasta esille ja vaikuttaa nuoriin.

4.3 Nuorten hengellinen toiminta seurakunnassa

On tärkeää, että seurakunnan toiminta nuorille sisältää aina jotain hengellistä. Jos näin ei olisi, ei seurakunnan toiminta eroaisi kunnan nuorisotoiminnasta mitenkään. Osa ihmisistä on lapsesta asti osallistunut seurakunnan toimintaan, kuten pyhäkouluun ja erilaisiin kerhoihin. Suurin osa kuitenkin saa ensikosketuksen seurakuntaan vasta rippikoulussa ja sen jälkeen. Tämänkin takia nuorten toimintaan on tärkeää panostaa. Nuorella on monia vaihtoehtoja, missä hän voi viettää aikaansa. Nuorisotilojakin on monia. Haluaako nuori kääntyä kunnan vai kirkon puoleen?

Kirkko huolehtii muun muassa nuoren spiritualiteetin hoidosta ja identiteetin kasvamisesta kristittyinä. Merkittävä tekijä seurakunnan kasvutyössä on rippikoulu. (Syrjä.) Köykkä (2014, 17) sanoo, että nuoren mielipiteeseen kirkosta ja kristinuskosta vaikuttaa merkittävästi se, oliko rippikoulu hänen mielestään hyvä vai huono. Rippikoulun myötä uskosta tulee uudella ja kiehtovalla tavalla nuoren oma (2014, 17). Kehityksenkin kannalta nuori on kykeneväinen tarkastelemaan uskon kysymyksiä laajemmin kuin aikaisemmin. Rippikoulussa se on helppoa ja luontevaa.

Jos nuorella on ennen rippikoulua ollut jo suhde seurakuntaan kerhon tai muun kautta, hänen positiivisen asenteensa kirkkoa kohtaan voi huomata rippikouluun mentäessä. Nuorta ei voi seurakuntaan pakottaa, mutta kun nuori saa alkaa rakentaa omaa uskoaan itsenäisesti, voi tämä tapahtua helposti, sillä usko kiehtoo nuorta. (Köykkä 2014, 16–17.) Rippikoulun tehtävä on kasvattaa nuorta ja nuoren omaa uskoa (Kirkkohallitus 2017, 19). Jos tässä onnistutaan, saadaan nuorten mielenkiinto omaan uskonelämään heräämään. Rippikoulun jälkeen ratkaisevaa on seurakunnan nuorten toiminnan tarjonta.

Vaikka eri seurakunnissa puhuttaisiin tapahtumista samoilla termeillä, on jokaisella seurakunnalla omat perinteensä ja tapansa toteuttaa asioita. Lopulta esimerkiksi käsite ”nuortenilta” voi olla täysin erilainen eri seurakunnissa. Kuitenkin kaikkialla tulisi silti olla samankaltaista hengellistä toimintaa. (Kauppila 2021, 175.)

Isostoiminta on usein ensimmäinen askel seurakunnan toimintaan rippikoulun jälkeen. Siinä sivussa on helppo tutustua seurakunnan nuortentilaan ja muihin nuoriin siellä. Työntekijät

saavat mahdollisuuden mainostaa nuorteniltoja ja muita nuorten tapahtumia ja hyvällä onnella osa nuorista lähtee heti innoissaan mukaan. Nuortenillat ovat hyviä matalan kynnyksen tapahtumia nuorille. He voivat aina tulla kaverin kanssa ja toiminta on usein vapaaehtoista ja hauskaa. Jokaisella seurakunnalla on omat tapansa toteuttaa iltoja, mutta ne usein sisältävät musisointia ja hartauksia.

Veisujen ja muiden hengellisten laulujen laulaminen on hyvä hengellinen osa nuorten toimintaa. Nuoret usein nauttivat yhdessä laulamisesta ja soittamisesta, eivätkä välttämättä edes kiinnitä huomiota laulujen sanoihin. Veisujenkin laulaminen on omalla tavallaan ylistämistä, joka alkaa jo rippikoulussa yhteislauluilla. Rippikoulun jälkeen tuttujen laulujen laulamista on mukava jatkaa ja voi alkaa kiinnittämään huomiota sanoihin ja niiden merkitykseen.

Hartauksia voi olla nuorten toiminnassa monissakin paikoissa. Rippileirin lisäksi hartaudet voivat sisältyä kerhoihin, nuorteniltoihin ja nuorten retkiin. Hartaudet vaihtelevat muodoltaan seurakuntakohtaisesti, mutta pääosin ne sisältyvät raamatunkohdasta, rukouksesta, pienestä hartauspuheesta ja musiikista. Hartaudet usein pidetään tapahtuman alussa tai lopussa. Alkuhartauksien jälkeen on mahdollista puhua aiheesta lisää vielä paikalla ja loppuhartaudet antavat hyvän mahdollisuuden jäädä pohtimaan aihetta vielä kotiin mentyä. Hartaudet ovat tärkeä osa toimintaa, sillä ne saattavat olla tapahtuman ainoa hengellinen osuus.

Osa seurakunnista pitää nuorille raamiksia, joissa papin tai nuorisotyönohjaajan johtamana luetaan ja tutkitaan yhdessä raamatunkohtia. Raamiksia ovat hyvä tapa syventyä Jumalan sanaan ja oppia Jumalan tahdosta ja Jeesuksen elämästä. Rippikoulun kautta nuoret ovat saaneet omat Raamatut, ja kaikille on varmasti jäänyt jotain opetuksia Raamatusta mieleen. Raamiksissa tätä tietoa voidaan syventää ja ruokkia nuoren halua oppia lisää.

Vaikka seurakunnissa on paljon hengellistä toimintaa nuorille, mielestämme seurakunta ei opeta niinkään sitä, miten nuori voisi itse kasvattaa henkilökohtaista suhdettaan Jumalaan. Se, että nuori osallistuu hengelliseen toimintaan seurakunnassa, ei välttämättä tarkoita, että hän edes ajattelee hengellisyyttä kotiin päästyään. Seurakunnan tulisi rohkaista nuoria toteuttamaan hengellisyytään myös seurakunnan ulkopuolella. Yhteisö on todella tärkeä asia ihmisellä kasvun kannalta, mutta eniten kasvua Jumala-suhteessa tapahtuu, kun viettää Jumalan kanssa aikaa yksin, oli se sitten Raamattua lukien tai rukoillen. Mielestämme tämän korostaminen tai edes mainitseminen puuttuu seurakunnan nuorten toiminnasta kokonaan.

Nuorisotyön tavoitteena on tukea nuoren kulttuurin arvojen ja toimintamallien omaksumista sekä liittymistä lähiyhteisön, kulttuurin ja yhteiskunnan jäseneksi. Seurakunnissa tämä näkyy vahvasti kasteopetuksena. Jo vuonna 1686 kirkkolaissa on määrätty lapsien opiskeltavan kristinoppia. Ensimmäiset nuorisoseurat syntyivät 1800-luvun loppupuolella. (Malkavaara 2021, 21, 22.)

4.4 Rippikoulusuunnitelman käyttö hengellisessä kasvussa

Rippikoulutoiminta on merkittävä osa kirkon nuorisotyötä, Köykkä (2014, 15) sanoo rippikoulun olevan kirkon lippulaivatuote. Rippikoulutyötä tehdään jossain määrin koko vuoden ympäri. Koulutetaan isosia, varataan leirikeskuksia, järjestetään tapaamisia ja niin edelleen. Rippikoulu on hieman hämäävä sana, sillä rippikoulu ei ole varsinainen koulu, jossa olisi opetussuunnitelma, vaan paikka, jossa tuetaan nuorten kokonaisvaltaista kasvua (Kirkkohallitus 2017, 8). Uusimmassa vuoden 2017 Suuri ihme -rippikoulusuunnitelmassa vedotaan siihen, että rippikoulun spiritualiteettia vahvistettaisiin entisestään panostamalla kokonaisvaltaiseen käsitykseen siitä, mitä on olla kristitty. Jumalan ja ihmisen välinen suhde on ainutlaatuinen ja suuri ihme, jota saa luvan kanssa rippikoulussa ihmetellä. Miten suhtautua itseensä, lähimpiinsä ja koko luomakuntaan entä kuinka luotan ja uskon Jumalan armoon? (Kirkkohallitus 2017, 8,11.)

Köykkä (2014, 116) kuvailee kasvavan joukon nuoria "haahuileman" uskontojen supermarketissa ja ottavan koreihinsa kaiken, mikä tuntuu kiinnostavalta ja näyttää hyvältä. Se on uskontojen tila tällä hetkellä. Voi olla vaikea sitoutua tai perehtyä yhteen uskontoon, kun on niin paljon kaikkea. Sitten sattuu vain tarttumaan siihen, mikä on suosiossa. Rippikoulu on onneksi edelleen yksi niistä. Rippikoulu on täydellinen tilaisuus ohjata ja näyttää tietä Jumalan luo. Rippikoulun tarkoitus on vahvistaa ja varustaa nuoria elämään kristittyinä (Kirkkohallitus 2017, 15).

On tärkeää herättää keskustelua siitä, mitä on olla kristitty. Kuten Köykkä (2014) mainitsi, uskontoja on valtavasti. Vaikeampaan on tarttua yhteen uskontoon kuin ottaisi kaikesta vähän jotain. Rippikoulu ja sen jälkeinen toiminta seurakunnassa vahvistavat käsitystä siitä, mitä on olla kristitty. Keskustelukortteihin haluaisimme luoda kysymyksiä, joita voi reflektoida nuoren

omaan elämään. Kun nuori voi heijastaa kristinuskon tematiikkoja elämänsä kautta, luultavasti hänen on helpompi ymmärtää ja soveltaa teemoja jatkossa.

Suuri ihme -rippikoulusuunnitelma (Kirkkohallitus 2017, 14) sanookin rippikoulun olevan rukouskoulu, jossa hiljennytään Jumalan sanan äärelle ja puhumaan Jumalalle. Jumalalle puhuminen käy sekä keskustelujen että Raamatun käytön kautta. Raamattua käytetään paljon eri oppimishetkissä, kuten raamatturyhmissä ja hartauksissa. On tärkeää, että nuoret saavat peilata Raamattua omaan elämäänsä, mutta he tarvitsevat myös apua sen ymmärtämiseen.

Olemme kokeneet, ettei Raamattua lueta kovin paljoa, etenkin rippikoulun jälkeen. Olemme ujuttaneet keskustelukortteihin raamatunkohtia mahdollisimman eri puolilta Raamattua. Nuorisotyössä helposti turvaudutaan samoihin teksteihin, sillä ne ovat tuttuja, helppoja ja tärkeitä käsitellä. Me olemme ajoittain turvautuneet tuttuihin raamatunkohtiin, koska jotkut asiat ovat yksinkertaisen selkeästi ilmaistu. Näin ollen voi olla helppo ryhtyä työstämään kortissa ollutta keskustelunaloitusta tai jatkamaan keskustelua raamatunkohdan voimin. Tuntemattomammat ja ehkä haasteellisemmat raamatunkohdat antavat voivat olla ongelmanratkoja tyypeille ihan-teellisiä sekä antoisia. Ongelman ratkettua he kokevat onnistumisen tunnetta, joka innostaa jatkamaan keskustelukorttien käyttöä ja/tai lukemaan Raamattua.

Raamatunkohdan vaikeudesta tai helppoudesta riippumatta tärkeintä, että nuoret yksin tai yhdessä pääsevät keskustelun makuun. Suuri ihme rippikoulusuunnitelmassa (2017, 26) painotetaan, että ryhmässä keskusteleminen on hyvä tapa käsitellä oppimaansa tietoa. Yksilö oppii yhdessä muiden kanssa. Tarvitsemme toisiamme, jotta voimme oivaltaa ja ymmärtää.

5 NUOREN HENGELLINEN KASVU

Nuoren hengellisen kasvun tulee lähteä aina hänestä itsestään. Kaikki työ, mitä Jumala tekee ihmisissä, on vapaaehtoista. Jumala ei pakota ketään kasvamaan. Hän haluaa elävän suhteen kaikkien kanssa, mutta sen luominen on täysin ihmisestä kiinni. Rippikoulussa käydään tätä suhdetta läpi ja annetaan nuorille paljon mahdollisuuksia kasvaa siinä (Kirkkohallitus 2017, 11).

Seurakunta on yksi parhaista paikoista lapselle ja nuorelle kasvaa hengellisesti. Siellä nuori saa yhteisön ja näkee, millaista kristityn elämä on. Varsinkin rippikoulu varustaa nuorta todella hyvin kristityn elämään sekä auttaa nuorta kasvamaan hänen identiteetissään. Nuori alkaa tekemään valintoja elämäänsä ja hengellisyyteensä liittyen, joissa seurakunnan työntekijät ovat nuoren hengellisinä ohjaajina tukemassa sekä auttamassa. (Kirkkohallitus 2017, 48.)

Kaikilla nuorilla on tarve kuulua johonkin. Kirkko antaa nuorelle mahdollisuuden siihen. Nuori ottaa kasvaessaan paljon vaikutteita ympärillä olevista ihmisistä, joten hänen ympäristönsä vaikuttaa suuresti myös hänen hengellisyyteensä. Nuori voi kasvaa kristityssä perheessä uskoen Jumalaan, tai hän voi kuulla Jumalasta vasta ensimmäisen kerran koulussa. Jo ensimmäisestä kohtaamisesta hengellisyyden kanssa lapsi tai nuori alkaa pohtia omaa näkökulmaansa asiaan.

5.1 Tahdonko seurata Jumalaa?

Monet nuoret miettivät jossain kohtaa nuoruuttaan omaa hengellistä uskoaan. Onko Jumala oikeasti olemassa? Millainen Jumala on? Miten voin seurata Jumalaa? Tahdonko edes seurata Jumalaa? Kun nuoret tutustuvat Raamattuun ensimmäisiä kertoja, voi Jumalan seuraaminen tuntua pelkästään sääntöjen noudattamiselta ja elämän rajoittamiselta. Tämä ajatus voi viedä kiinnostuksen jo heti alussa. Jumala kuitenkin kutsuu luokseen kaikkia, joten luonnollisesti ihmistä alkavat kiinnostaa hengelliset asiat.

Murrosikäiset nuoret voivat olla hyvin välinpitämättömiä uskoon liittyviä asioita kohtaan, mutta mitä enemmän he kasvavat, sitä enemmän heitä alkava myös kiinnostaa uskonnolliset kysymykset (Kinnunen 2011, 36). Nuorille opetetaan jo varhain koulussa evoluutiosta ja samaan aikaan uskonnoista. Ongelmana on, että evoluutioteoriasta kerrotaan faktana, kun taas kristinuskoa käsitellään historiallisesta näkökulmasta muiden uskontojen mukana. Kouluissa ei opeteta navigoimaan näiden kahden eri näkemyksen välillä, mikä jättää usein nuoren hämmennyksen valtaan. Mikä on totta ja mikä ei?

Suomen luterilaisen kirkon virallisen opetuksen mukaan evoluutio ja luomiskertomus eivät ole toisiaan poissulkevia (Kojonen 2021, 11). Tämä saatetaan tuoda esille vasta rippikoulussa, kun käydään läpi luomista, mutta sen voisi kertoa jo koulussa, kun näitä asioita käydään läpi ensimmäisiä kertoja. Näin nuoret säästyisivät muutamilta kysymyksiltä ja he oppisivat jo varhain tulkitsemaan itse kertomuksia. Koulun uskonnon opetuksen tavoitteena on saada oppilaat tietoisiksi eri uskonnoista, ei uskonnollinen painostaminen tai käännäyttäminen, joten on ymmärrettävää, että opetuksen hengellisyys jää olemattomaksi (Porkka, Luukkonen, Tirri & Toivanen 2008, 132). Kuitenkin eri tulkintatapojen opettamisesta ei olisi haittaa.

Nuoren hengellinen kasvaminen jää lopulta vain oman mielenkiinnon ja ponnistelujen varaan. Jos hän on tarpeeksi kiinnostunut aiheesta, hän etsii tietoa ja ihmisiä, jotka voivat häntä opettaa, oli se sitten koulusta tai seurakunnasta. Hyvällä onnella heitä tulee vastaan ilman, että nuori edes etsii heitä.

5.2 Ulkoisten tekijöiden vaikutus

Nuoren usko voi tasapainoilla paljon tottumusten ja muiden mielipiteiden päällä. Osa ihmisistä kasvaa kristityssä perheessä ja on uskonut Jumalaa lapsesta asti. He voivat tietysti nuorena päättää olla uskomatta, mutta koko lapsuus vietetään uskoen siihen, minkä vanhemmat ovat opettaneet totuutena. Sama kaava toteutuu, kun vanhemmat eivät usko. Kun talossa ei ole koskaan puhuttu Jumalasta tai ollaan varta vasten opetettu, että Jumalaa ei ole, lapsi kasvaa uskoen asian olevan näin.

Jos nuorella on kasvaessaan yksikin sukulainen tai läheinen, joka uskoo Jumalaan, elää sen mukaan ja puhuu asiasta, herää nuorella jo kiinnostus asiaa kohtaan. Lapset ja nuoret matkivat kasvaessaan muiden käytöstä, jota he näkevät ympärillään ja kokevat sallituksi. Ulkoisten tekijöiden vaikutus nuoren uskoon on todella suuri, vaikka ratkaisu tehdäänkin itse sisimmässä. Yksikin perheenjäsen, lähimmäinen tai kaveri voi tuoda nuorta paljon lähemmäs Jumalaa kuin mitä hän olisi ilman tätä.

Nuorena lapsen vanhemmilla on kaikki valta vaikuttaa siihen, kuinka paljon tämä on mukana seurakunnan järjestämässä kerhoissa tai tapahtumissa. He voivat myös tietyissä määrin päättää, millaiseen uskonnonopetukseen lapsi osallistuu koulussa tai osallistuuko tämä hengellisiin aamunavauksiin tai hartauksiin ollenkaan (Porkka ym. 2008, 131). Näillä valinnoilla on jo vaikutuksia lapsen ja nuoren hengellisyyden kasvuun. Kun lapsi kasvatetaan täysin eristyksissä kaikesta hengellisestä toiminnasta, hän ei todennäköisesti siitä kiinnostukaan niin helposti.

Jos nuori on kasvatettu hengellisesti, voi hän kapinointivaiheessaan kuitenkin erkaantua hengellisyydestä pelkistä omista periaatesyistä. Nuori haluaa tehdä kaiken eri tavalla kuin hänen vanhempansa. ”Vanhempani uskovat, joten minä en halua uskoa.” Nuori voi myös kokea, että Jumalan seuraaminen vanhempien lailla rajoittaa liikaa elämää sekä itsenäistymistä ja hän etääntyy siksi kaikesta tutusta hengellisyydestä. (Kinnunen 2011, 40.)

Kavereilla on suuri vaikutus nuoren elämään. Jos viettää paljon aikaa kaveriporukassa, jossa moni tai kaikki uskovat Jumalaan, haluaa nuori itsekin uskoa, jotta hän voi tuntea kuuluvansa joukkoon. Kun kaverit osallistuvat seurakunnan toimintaan, haluaa nuorikin osallistua, jolloin hän saa paljon vaikutteita elämäänsä. Nuorille on todella tärkeää kokea yhteenkuuluvuutta muiden kanssa. Tässä vaarana kuitenkin on, että nuori on riippuvainen muiden mielipiteistä ja seuraa vain niitä. Jos nuoren itsetunto on tarpeeksi hyvä ja hän uskaltaa tehdä omia päätöksiä, hän haluaa seurata Jumalaa itsensäkin takia eikä vain ”koska kaveritkin uskovat”. (Kinnunen 2011, 40–41.)

Monien nuorien ongelma voikin olla oman uskon seuraaminen, kun kaverit eivät usko. Heiltä saattaa kuulla todella suoraan, kuinka outoa on, että hän uskoo. Tämä lannistaisi ketä tahansa ja pahimmassa tapauksessa vie nuoren uskon kokonaan pois. Elämme aikaa, jossa

nuoret menevät ”massan mukana” ja haluavat näyttää hyvältä muiden silmissä. Nuorten silmissä Jumalaan uskomisen voi vaikuttaa nololta ja siksi siitä puhutaankin harvoin.

5.3 Nuoren uskon tukeminen

Nuoren tulisi saada tukea uskoonsa ympärillä olevilta ihmisiltä. Parasta tukea he saavat, jos vanhemmat uskovat myös Jumalaan ja elävät sen mukaisesti. Jos kuitenkin vanhemmat eivät usko, mutta nuori haluaa uskoa, tulisi heidän silti tukea nuoren uskon polkua. Jos vanhemmat ”tuputtavat” omaa ateistisuuttaan nuorelle, se ei välttämättä johda uskon hylkäämiseen, vaan vain hengelliseen pahoinpitelyyn. Perheessä voi olla normi, ettei kristillisiä juhlia juhlita, ainakaan hengellisesti, mutta nuorella tulisi silti olla mahdollisuus toteuttaa omaa uskoaan hänen haluamallaan tavalla.

Jos nuoren vanhemmat uskovat, mutta nuori on tehnyt selväksi, että ei itse halua uskoa tai ottaa osaa seurakunnan toimintaan, tulee tätäkin päätöstä kunnioittaa. Vanhemmat eivät voi siirtää omaa uskoaan lapsilleen. Usko kasvaa parhaiten, kun lapsilla ja nuorilla on vapaus valita, mitä he haluavat. Voi olla, että nuori myöhemmin kasvaessaan näkee vanhempien uskon olevan oikea ratkaisu, mutta ratkaisua ei synny, jos vanhemmat ovat pakottaneet omaa uskoaan hänelle. (Kinnunen 2011, 162–163.)

Kun nuori välittää paljon muiden ihmisten, varsinkin kavereidensa mielipiteistä, voi olla jännittävää puhua toisille omasta hengellisyydestään. Kavereidenkin tulisi hyväksyä ja tukea toistensa valintaa uskoa, sillä heidän mielipiteillään on suuri arvo nuoren elämässä. Heidän sanansa saattavat siis joko kannustaa nuorta tai lannistaa tämän täysin.

Mark DeVries [2004] on tehnyt tutkimusta siitä, mikä saa nuoret pysymään seurakunnassa. Hän huomasi, että nuoret kasvoivat uskossaan eniten seurakunnassa ja muiden kristittyjen aikuisten kanssa, eikä vain kavereiden kanssa. (Kinnunen 2011, 154–155.) Nuori voi saada paljon tukea seurakunnalta, jonka avulla hän voi kasvaa hengellisesti. Seurakunnalla on mahdollisuus näyttää nuorelle esimerkkiä siitä, miten Jumalan rakkaus tulee muissa ihmisissä julki ja miltä kristillinen yhteisö näyttää. Jos nuorelle ei löydy paikkaa seurakunnasta, kiinnostus uskoon voi lopahtaa hyvinkin nopeasti.

6 KYSELYIDEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Teimme kolme hieman erilaista kyselyä kolmelle eri ikäryhmälle, jotta saisimme mahdollisimman hyvän kuvan siitä, millaisista aiheista haluamme kehittää keskustelukortteja ja minkä tasoisia kysymyksiä voimme kehittää. Kyselyiden avulla saimme myös hieman vertailtua ikäryhmien kehitystä ja heidän mielenkiintojensa muuttumista. Näin pystymme haastamaan korttien käyttäjiä tasojen noustessa. Tarkoituksena oli siis kehittää kortteihin kolme eri tasoa, joissa on helpompia kysymyksiä ihmisille, jotka eivät ole vielä niin tuttuja kristinuskon kanssa ja hieman vaikeampia kysymyksiä niille, jotka haluavat haastaa itseään kunnolla ja pohtia syvemmin uskoaan. Näiden tekemiseen eri ikäryhmien kyselyt auttavat paljon.

Jaoimme kyselyt eri hiippakuntiin ympäri Suomea, mutta vastauksia ei tullut. Tämä on ymmärrettävää, koska rippikouluissa on paljon muutakin tehtävää ja lähettäjät olivat seurakunnille vieraita. Siksi päätettiin turvautua seurakuntiin, joissa itse sillä hetkellä työskentelimme ja levitimme kyselyt niissä. Näin saimme muutamia vastauksia hieman eri puolelta Suomea.

6.1 Kyselyiden suunnittelu

Ensimmäinen kysely oli rippikoululaisille ja se täytettiin rippileirin aikana. Korttien ensimmäisen tason kysymykset kohdennetaan rippikoulua käyville, joten halusimme tietää muun muassa mitkä aiheet heitä kiinnostavat. Listasimme kaikki keskeiset aiheet, joita rippileirillä käydään läpi ja kysyimme, mitkä niistä ovat rippikoululaisten mielestä suosikkeja, vaikeita ymmärtää sekä mistä he olisivat halunneet oppia enemmän. Näistä aiheista kokoamme kysymyskortit. Haluamme, että kysymykset rakentuvat niiden aiheiden ympärille, jotka aidosti kiinnostavat nuoria. Jos jokin aihe ei kiinnostanut nuoria ollenkaan, jätimme sen pois.

Kysyimme, miten rippikoululaiset aikovat jatkaa hengellisyytensä harjoittamista rippikoulun jälkeen. Näin näemmä, että korteista selkeästi tulee olemaan hyötyä. Ennakko-oletuksemme on, että suurin osa tulee jatkamaan hengellistä elämäänsä rippikoulunkin jälkeen. Niille, jotka eivät tiedä tarkalleen, miten sitä jatkaisi, nämä kortit tulevat olemaan todella hyvät. Lopuksi kysyimme, uskooko rippikoululainen Jumalaan. Halusimme antaa liukuvan vastausvaihtoeh-

don, sillä vastaus harvoin on selkeä kyllä tai ei, varsinkaan nuorena. Tämäkin kysymys näyttää korttien hyötyä ja monipuolisuutta. Kortit tulevat olemaan loistava tapa kasvaa jo hyvässä jumalasuhteessa ja yhteydessä muiden kristittyjen kanssa. Jos nuori ei usko Jumalaan tai usko on epävakaa pohjalla, voivat kortit auttaa häntä pohtimaan uusia asioita ja vahvistamaan hänen jumalasuhtettansa.

Toinen kyselymme oli rippikoulun käyneille 17–24-vuotiaille nuorille. Halusimme nähdä, onko nuorten hengellisyys lisääntynyt tai vähentynyt rippikoulun jälkeen. Kysyimme siihen liittyviä kysymyksiä, kuten uskooko nuori Jumalaan ja kokeeko hän olevansa hengellinen. Toisen tason kysymykset ovat kohdennettu osittain tälle ikäryhmällä, joten halusimme varmistaa, että kysymykset ovat tarpeeksi vaikeita, jotta niitä joutuu pohtimaan, mutta eivät liian vaikeita, etteivät nuoret osaisivat vastata niihin. Kysyimme nuorilta osittain samoja kysymyksiä kuin rippikoululaisilta, jotta voimme verrata, mihin suuntaan nuorten hengellisyys on mennyt. Kysyimme, mistä aiheesta nuori olisi halunnut oppia enemmän rippikoulussa. Tästä näemmä, onko samat aiheet olleet nuorten mielestä mielenkiintoisia ennen kuin nyt. Koska tämän kyselyn ikähaarukka on laajahko, saamme vastauksia monelta eri ikäluokalta, mikä antaa kattavamman vastauksen kuin vain yhden ikäluokan vastaukset.

Kolmas kysely tehtiin nuorten kanssa toimiville seurakunnan työntekijöille. Halusimme saada myös työntekijöiden näkökulman siihen, millaiset aiheet nuoria kiinnostavat ja mistä heidän tulisi oppia enemmän. Kysyimme, kuinka usein nuoret kyselevät työntekijöiltä hengellisistä asioista, josta näemme jälleen korttien tärkeyden ja nuorten mielenkiinnon aihetta kohtaan. Kysyimme heiltäkin, millaisia aiheita nuorten on helppo ja vaikea ymmärtää. Tästä näemme, ovatko työntekijät samaa mieltä nuoria kiinnostavista aiheista. Mielestämme työntekijöiden näkökulma on hyvin tärkeä, sillä he voivat hyvin olla korttien käytössä mukana puhumassa näistä aiheista nuorten kanssa.

6.2 Kyselyiden tulokset

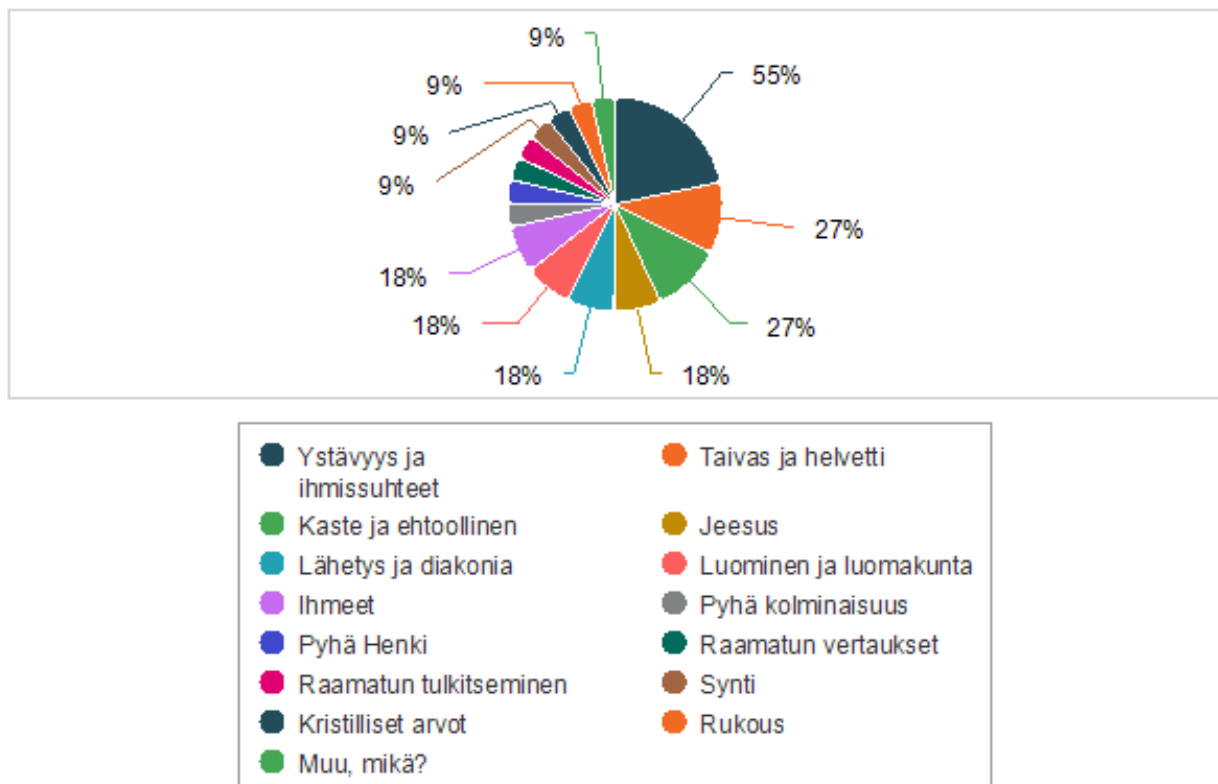
Kyselyihin vastata yhteensä 39 henkilöä, joista 11 oli rippikoululaisia, 22 oli 17–24-vuotiaita ja 6 oli työntekijöitä. Vähäisten vastausten vuoksi tarkastelimme myös valtakunnallisen Rippikoulukyselyn tuloksia. Rippikoulukyselyn ovat luoneet joukko tutkijoita ja työntekijöitä uuden rippikoulusuunnitelman pohjalta (Kippola). Rippikoulukyselyt tavoittavat vuosittain suuren

määrän leiriläisiä, isosia, työntekijöitä ja muita vapaaehtoisia. Esimerkiksi vuonna 2022 rippikoulukyselyyn on vastannut 23 027 rippikoululaista, 18 021 isosta sekä 11 004 työntekijää ja muuta vapaaehtoista. (Pulkinen 2022.)

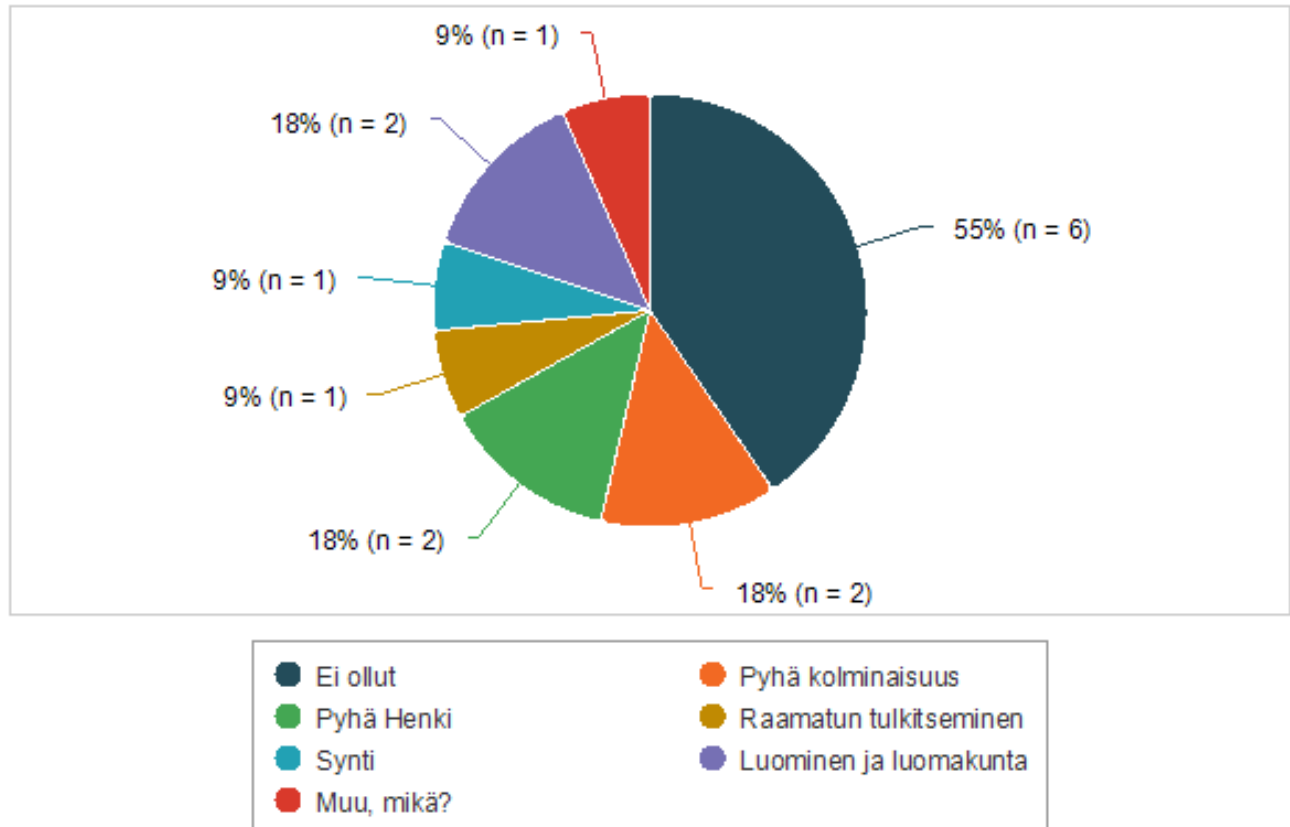
6.2.1 Rippikoululaisille suunnatun kyselyn tulokset

Tuloksia tutkittaessa on huomioitava, etteivät kyselyn tulokset anna kunnollista vastausta kysymykselle. Etenkin rippikouluisten kyselyyn vastanneita on niin vähän, että määrä ei vastaa edes yhtä leiriryhmää. Nämä tulokset ovat suuntaa antavia. Todennäköisesti vastaukset ovat tulleet yhden leirin sisältä, joten senkään tähden se ei anna kunnan kuvaa siitä, mitä mieltä Suomen nuoret ovat. Kuten todettu, tulokset antavat jonkinlaisen suunnan korttien kehitystä varten.

Rippikoululaisten mielestä rippikoulussa käsitellyt aiheet olivat keskimäärin mieluisia. Käsiteltyjen aiheiden mielekkyyks oli keskiarvoltaan 66,0 %. Tulos näkyy suosikkiaiheiden ja vaikeasti ymmärrettävien aiheiden määrässä.

KUVIO 1. Mikä oli suosikkiaiheesi? / Rippikoululaisille suunnattu kysely

KUVIO 2. Oliko jokin aiheista vaikea ymmärtää? / Rippikoululaisille suunnattu kysely

Kuvioista päätellen mieliaiheita oli paljon enemmän kuin vaikeasti ymmärrettäviä, mikä osoittaa nuorten kiinnostusta rippikoulussa käytäviin aiheisiin (KUVIO 1 & KUVIO 2S). Nuorten motivaatio on ollut korkealla. Vuorinen (1993, 12) kertoo motivaation syntyvän, kun ”tasapaino järkkyy ja ihmisessä herää tarve toimia tasapainon palauttamiseksi”. Vuorinen (2005, 12) toteaa näin ”ihmisessä käynnistyvän tavoitteellinen toiminta” tasapainon palauttamiseksi. Nuorten osalla rippikoulussa tämä voi tarkoittaa sitä, että he ovat luulleet jonkin asian olevan toisin, kunnes rippikoulussa on kerrottu, miten asia on evankelisluterilaisen kirkon näkökulmasta. Tämän uutisen myötä nuorten on tullut tarve selvittää, miten asia oikeasti on, jotta he saavat tasapainonsa takaisin. Motivaation taustalla voivat olla myös yksilön elämäntutkimus, uskomukset, arvot ja asenteet (Vuorinen 1993,16).

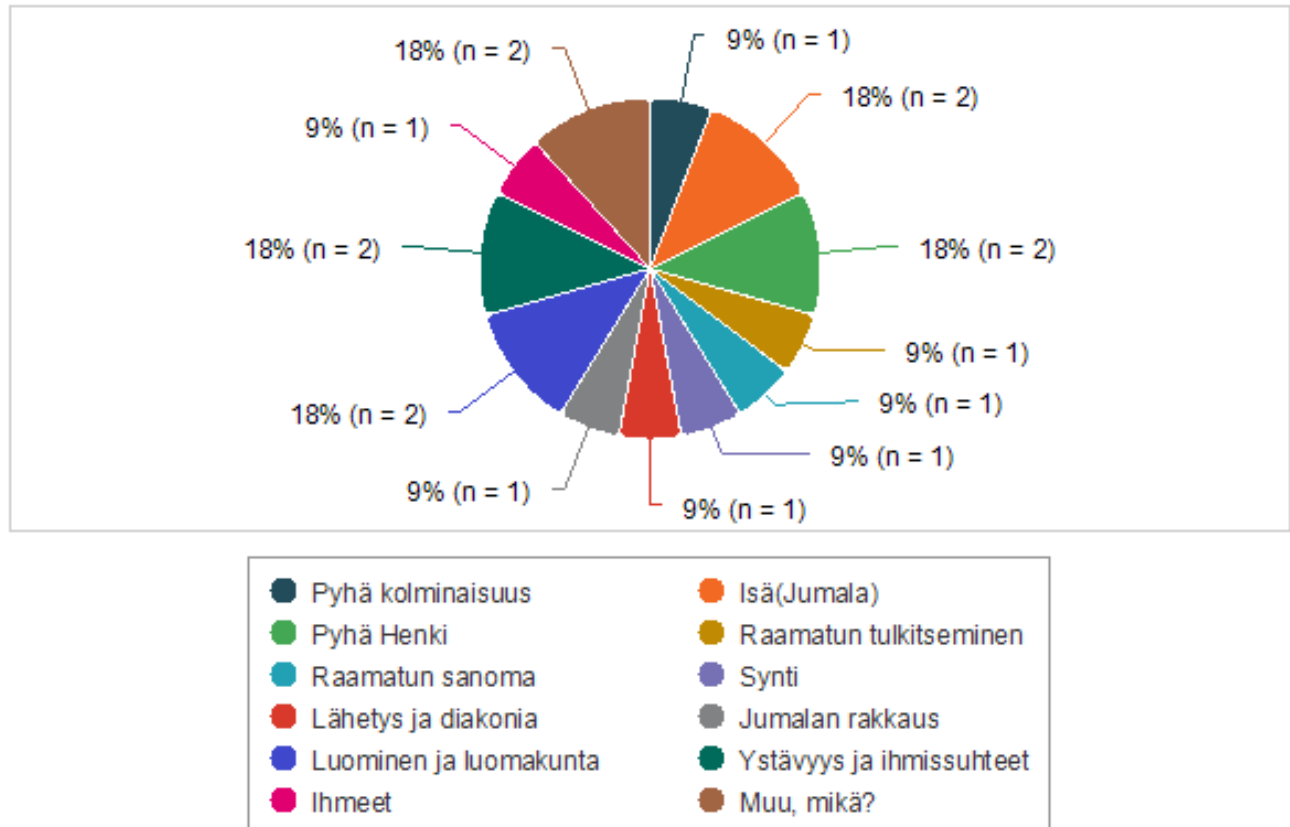
Ylivoimaisesti suosituin aihe oli ystävyys ja ihmissuhteet. Se ei yllätä, sillä ihmissuhteet ovat teini-ikässä äärimmäisen tärkeitä. Suosikkiaiheiksi on valikoitunut muita ihmissuhteisiin liittyviä teemoja, kuten lähetys ja diakonia, kristilliset arvot sekä luominen ja luomakunta. Kussakin näistä aiheista ollaan tekemisissä toisten ihmisten kanssa.

Taivas ja helvetti sekä kaste ja ehtoollinen saivat molemmat 27 % prosenttia äänistä. Taivas ja helvetti -aiheen suosion ymmärrän hyvin. Hyvä ja paha, oikea ja väärä, kiinnostavat aina. Kaste ja ehtoollinen ovat rippikoululaisen mielessä varmasti useasti, sillä he saavat kaste-opetusta rippikoulussa, jotta voivat muun muassa käydä itsenäisesti ehtoollisella.

18 % äänistä saivat aiheet Jeesus, lähetys ja diakonia, luominen ja luomakunta sekä ihmeet. Jeesusta ja hänen ihmeitään on pohdittu jo pitkään. Ne nuoret, jotka ovat käyneet uskonnon tunneilla ala-asteelta lähtien, ovat varmasti kuulleet aiheesta. Jeesus on muutenkin tunnistettava ja tiedetty henkilö. Monet tietävät, että Jeesus ristiinnaulittiin Jumalan luomassa maailmassa. Maailman synty sekä luomiskertomus vastaan evoluutioteoria -väittely on kiivas ja siitä on saatu jopa poliittisia väittelyitä ja kannanottoja. Miksi Jumala loi maan ja ihmiset sekä kaikki sen eläimet? Miksi Jumala loi maailman, jos täällä on niin paljon paha, ja miksi Jumala ei pysäytä sitä? Tämä on jo lähellä taivas ja helvetti aihealuetta, ja näiden kysymyksiensä vuoksi se voi olla toisiksi suosituin aihe.

Vähiten ääniä saivat Pyhä kolminaisuus, Pyhä Henki, Raamatun vertaukset, Raamatun tulkitseminen, synty, kristilliset arvot, rukous ja muu mikä, joka pitää sisällään laulamisen. Aiheet, jotka eivät saaneet yhtään ääntä eivätkä sen vuoksi ole kuviossa ovat Isä (Jumala), minä Jumalan lapsena, kirkko ja seurakunta, Jumalan rakkaus, armo ja pelastus.

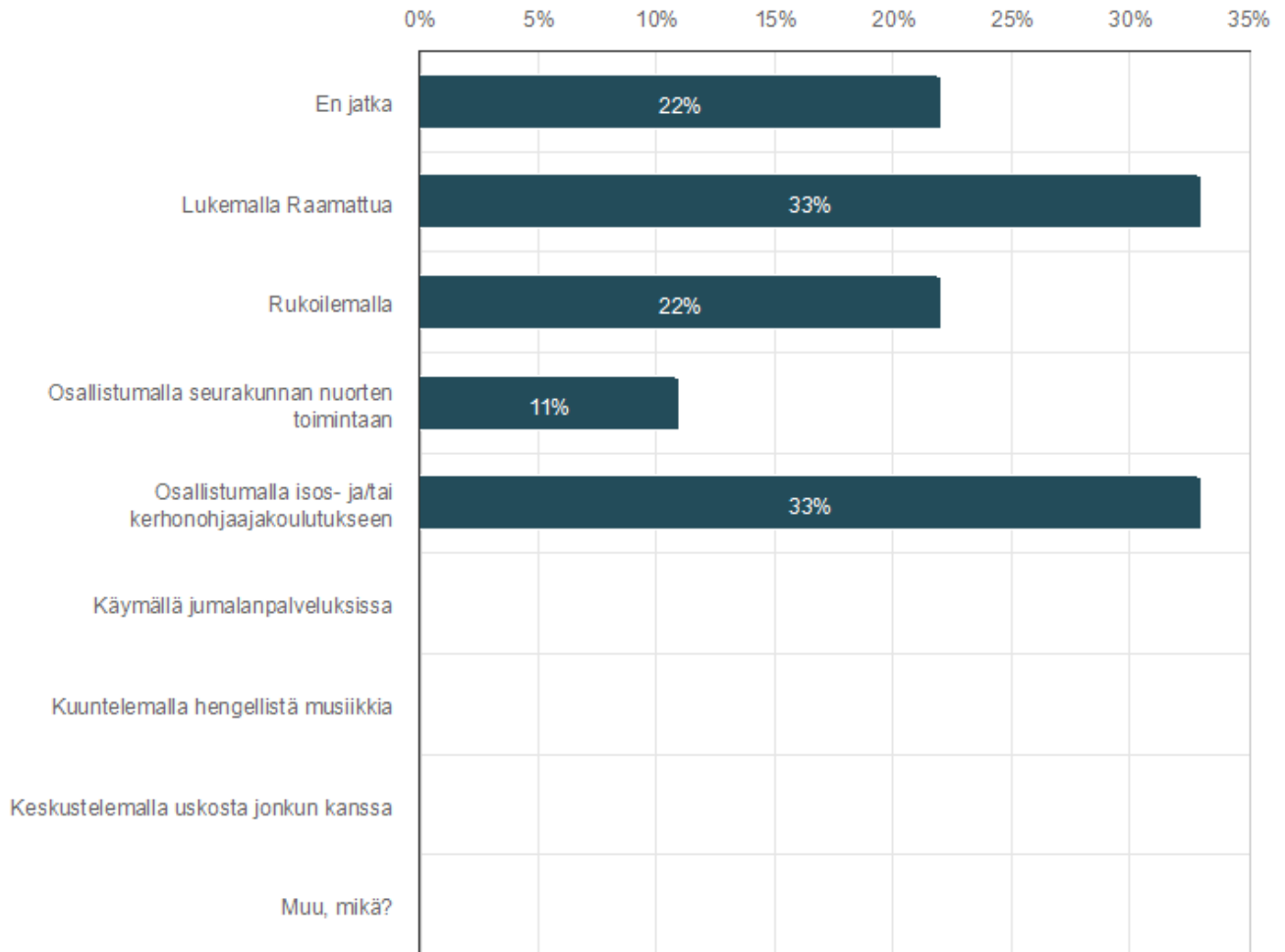
Vaikeasti ymmärrettäviä aiheita oli vain kourallinen ja nekin oli merkattu suosikkiaiheisiin. Yli puolet vastaajista (55 %) sanoi, että mikään aihe ei ollut vaikea ymmärtää. 18 % vastaajista olivat sitä mieltä, että vaikeimmat aiheet ymmärtää olivat Pyhä kolminaisuus, Pyhä Henki ja luominen ja luomakunta. Vähiten ääniä saivat Raamatun tulkitseminen ja synty. Muu mikä -kohtaan vastattiin ”osa mut en just muista mikä”.

KUVIO 3. Mistä aiheesta olisit halunnut oppia enemmän? / Rippikoululaisille suunnattu kysely

Rippikoululaiset olisivat halunneet oppia enemmän ystävyysta ja ihmissuhteista sekä luomisesta ja luomakunnasta (KUVIO 3). Suosikkiaiheet kiinnostavat kovasti (KUVIO 1). Yli puolet vastaajista kertoi lempiaiheekseen ystävyysta ja ihmissuhteet, kun taas 18 % piti eniten luomisesta ja luomakunnasta. Luominen ja luomakunta herätti myös hankaluuksia, sillä 18 % vastaajista piti sitä vaikeana aiheena. 18 % saanut muu, mikä? -vaihtoehto pitää sisällään kaksi identtistä "En tiedä", vastausta. Tämä kielii siitä, että he olivat tyytyväisiä saamaansa opetuksen määrään.

Loput vaihtoehdot saivat kukin 9 % kannatusta. Ilman kannatusta jäivät Jeesus, taivas ja helvetti, Raamatun vertaukset, minä Jumalan lapsena, kaste ja ehtoollinen, kirkko ja seurakunta, armo, kristilliset arvot, pelastus ja rukous. (KUVIO 3.)

KUVIO 4. Miten aiot jatkaa hengellisyiden harjoittamista rippikoulun jälkeen? / Rippikoululaisille suunnattu kysely

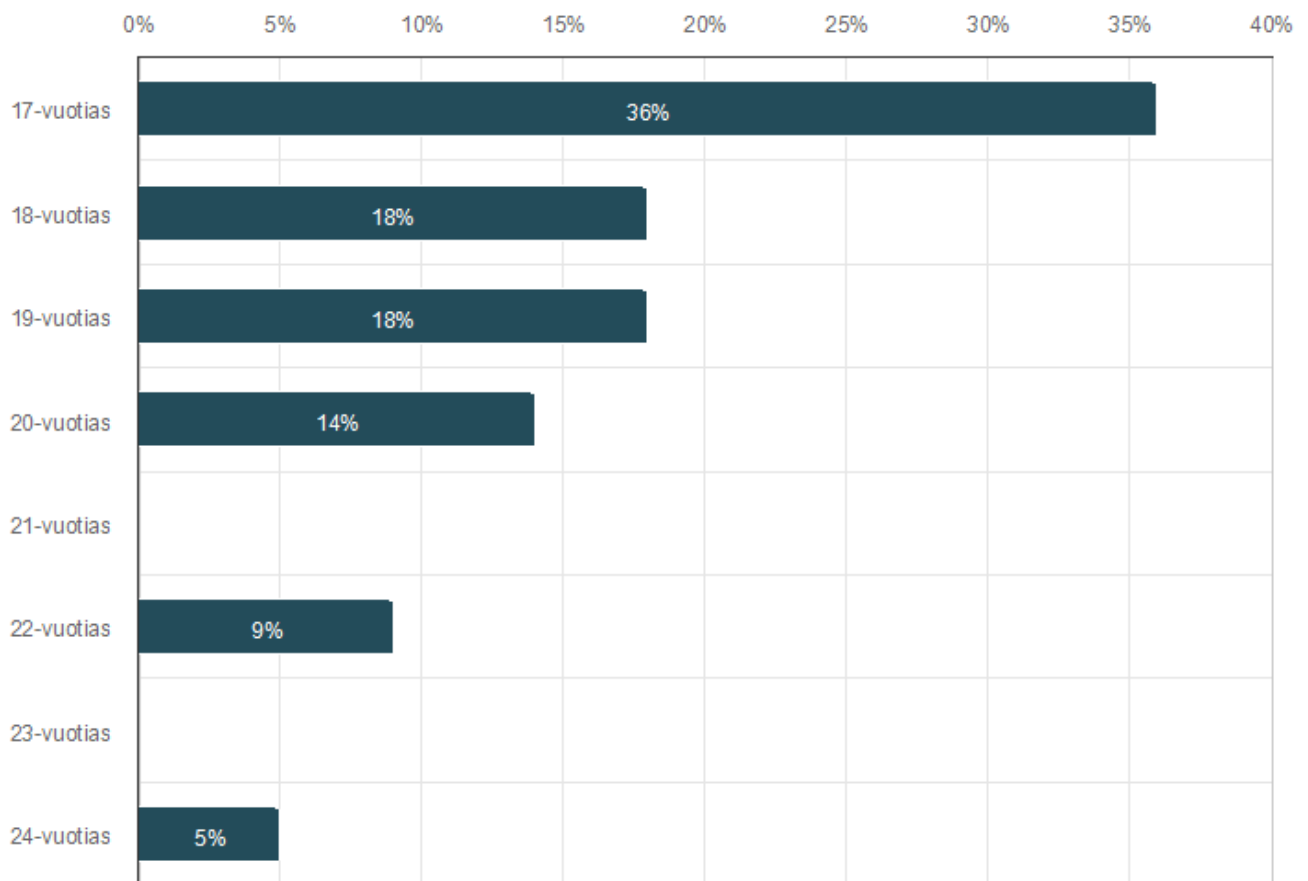
Halusimme kysyä, miten nuoret jatkavat hengellisyiden harjoittamista rippikoulun jälkeen, jotta näkisimme, kuinka todennäköisesti he käyttäisivät keskustelukortteja. Tämän kuvion (KUVIO 4) mukaan korttien todennäköisin käyttökohde on nuorten toiminnassa ja isos- sekä kerhonohtajakoulutuksessa. Vaikka nuoret sanoivat, että he eivät keskustele jatkossa jonkun kanssa uskosta, voi olla, että tämä väite ei pidä paikkaansa. Helposti nuorten toiminnassa tai koulutuksissa tulee puhuttua hengellisistä asioista. Uskomme keskustelemalla uskosta jonkun kanssa -kohdan ammottavan tyhjyyttä, koska nuoret eivät tiedä kenen kanssa keskustelisivat.

Kysyimme, uskovatko nuoret Jumalaan, koska halusimme tietää, millainen heidän Jumalasuhteensa on. Suhteen laatu vaikuttaa nuorten haluun osallistua seurakunnan toimintaan tai hengellisiin keskusteluihin. Jumalaan uskomisen keskiarvo on 6,00. Tulos on melko hyvä, se

kertoo meille siitä, että nuoret saattavat epäillä Jumalaa ja hänen kaikkivoipaisuuttaan, mutta he eivät ole suoraan hylänneet häntä. Nuoret hyötyisivät varmasti, jos pääsisivät käyttämään keskustelukortteja.

6.2.2 17–24-vuotiaille nuorille suunnatun kyselyn tulokset

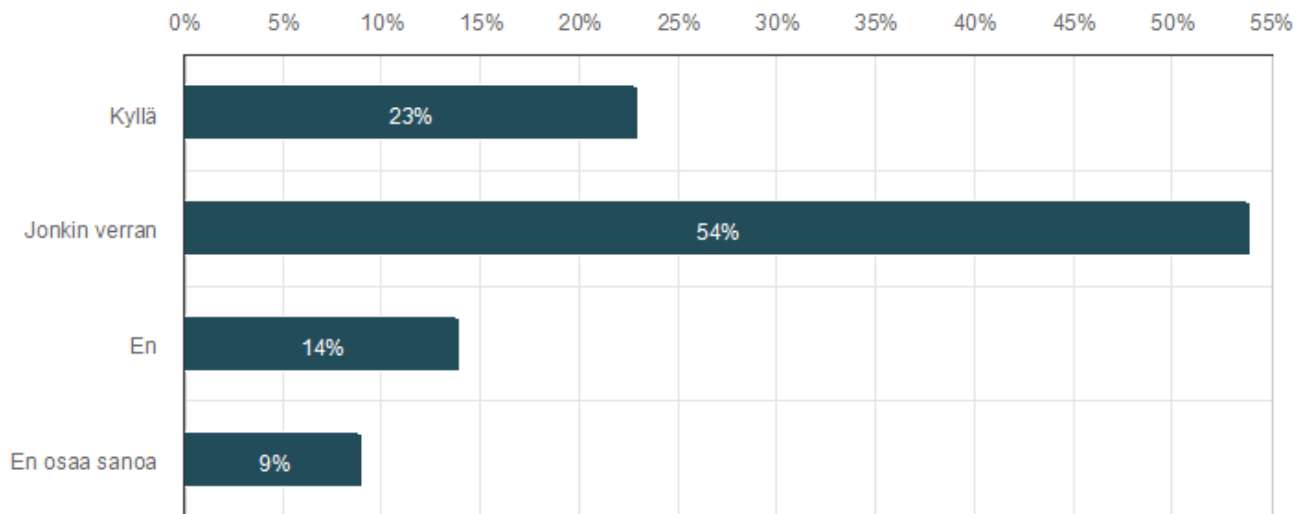
Keskustelukortit sopivat monen ikäisille nuorille, mutta halusimme kohdistaa kyselyt 17–24-vuotiaille, koska he ovat käyneet rippikoulun tuoreimman rippikoulusuunnitelman mukaan. Haluamme, että kortit palvelevat tämänhetkistä rippikoulusuunnitelmaa, joten on hyvä, että kyselyyn osallistujat ovat käyneet rippikoulunsa sen mukaan.

KUVIO 5. Minkä ikäinen olet? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely

Halusimme kysyä vastaajien ikää, jotta voisimme päätellä, milloin he ovat mahdollisesti käyneet rippikoulun. Suurin osa vastaajista on alle 20-vuotiaita, joten olettavasti heillä on hyvin

muistissa rippikouluajat. Vastaajista 95 % oli käynyt isos-, kerhonohjaaja ja/tai apuopettajakoulutuksen. (KUVIO 5.)

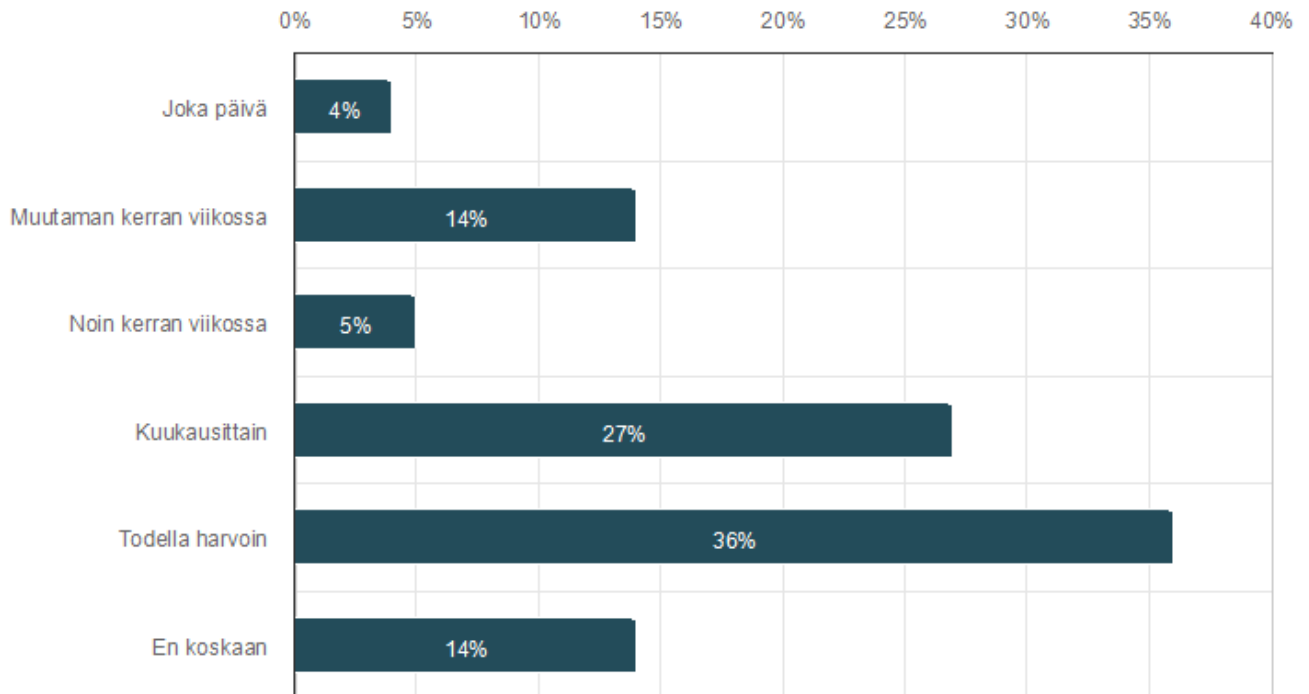

KUVIO 6. Koetko olevasi hengellinen? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely

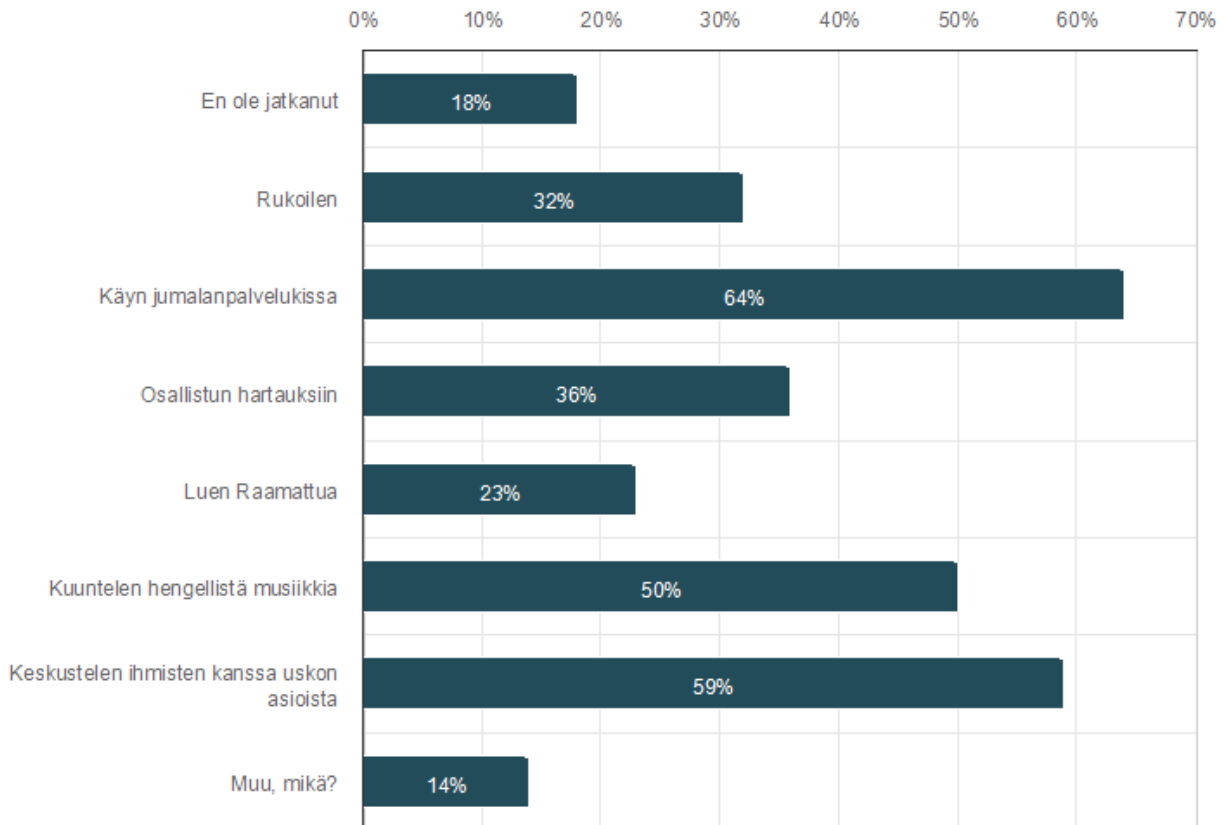
Meitä kiinnosti tietää nuorten oma arvio heidän hengellisyydestään, sillä se kertoo meille, kuinka seurakunnan toiminta ja lähipiiri ovat vaikuttaneet heidän käsitykseensä Jumalasta ja uskosta. Tulos yllättävän positiivinen, sillä 54 % vastaajista kertoo olevansa jonkin verran hengellisiä ja 23 % sanoo olevansa hengellisiä (KUVIO 6). Näistä vastaajista joku saattaisi todennäköisesti tarttua keskustelukortteihimme, jotta voisi vahvistaa tai tutkia omaa hengellisyyttä tarkemmin. Loput vastaajista, jotka ei koe olevansa hengellisiä tai eivät ole hengellisiä, voisivat yhtä hyvin tarttua kortteihin tutkiakseen uskoa.

Kysyimme seuraavan kysymyksen myös rippikoulua käyviltä nuorilta. Uskotko Jumalaan? 14–17-vuotiaiden nuorten Jumalaan uskomisen keskiarvo on 5,6 eli hieman vähemmän kuin rippikoulun käynneillä. Voiko tämä johtua niin sanotusta rippikoulukuplasta? Rippikoulussa ei ole ulkopuolisia tekijöitä väittämään, että Jumalaa ei olisi olemassa tai kristinuskon Jumala

on väärä jumala. Rippikoulun ulkopuolella muut ihmiset ovat voineet vaikuttaa nuoren käsitykseen Jumalasta. Nuori on kasvanut niin henkisesti kuin hengellisesti ja muodostanut oman käsityksensä asiasta.

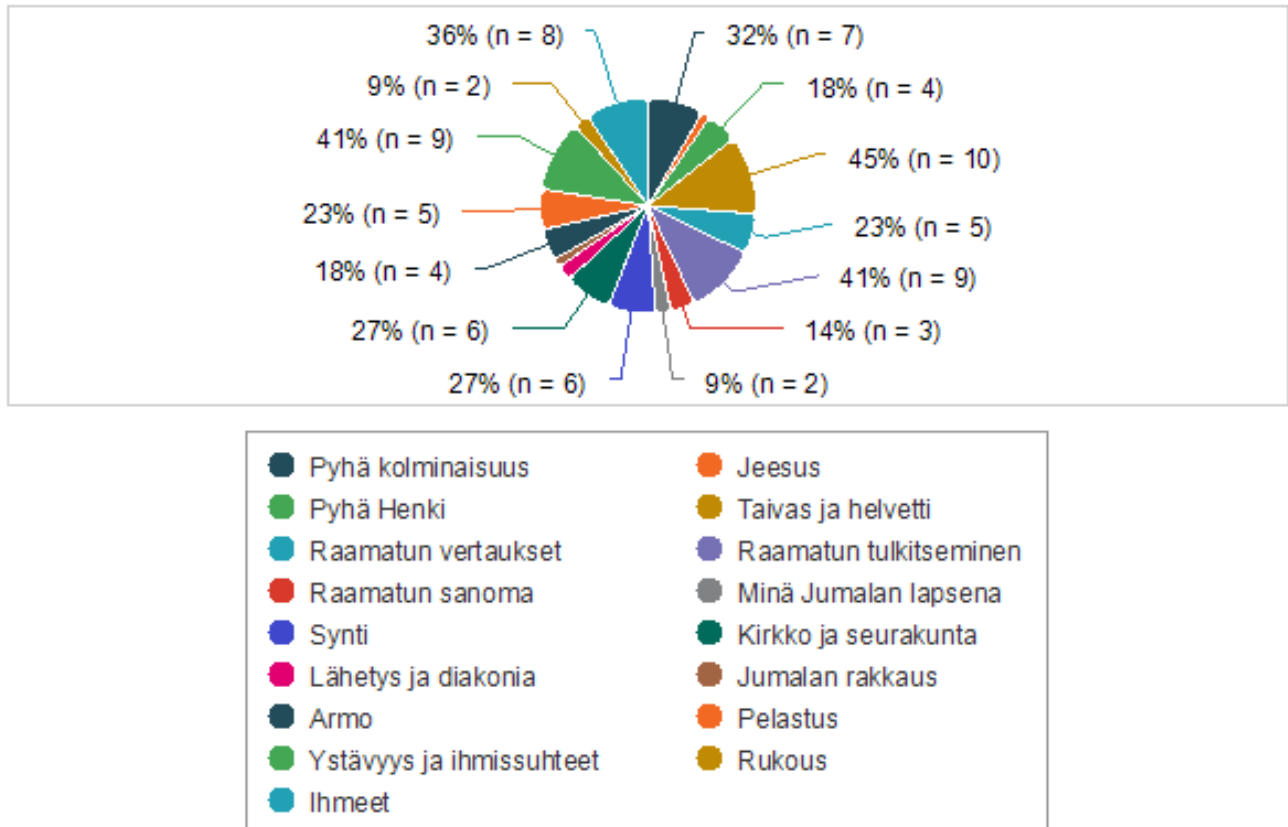
KUVIO 7. Kuinka usein rukoilet? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely

KUVIO 8. Miten olet jatkanut hengellistä elämääsi rippikoulun jälkeen? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely

Rukoilu on puhetta Jumalalle. Jos 77 % prosenttia vastaajista uskoo jollakin tasolla Jumalaa, luulisi heidän rukoilevankin. Rukouselämä on tärkeä osa hengellisyyttä. On hyvä osata pysähtyä hetkeksi ja avautua Jumalalle. 86 % vastaajista rukoilee joskus ja 14 % vastaajista ei koskaan rukoile (KUVIO 7). Muuten nuoret ovat jatkaneet hengellisyyden harjoittelua käymällä jumalanpalveluksissa, kuuntelemalla hengellistä musiikkia, lukemalla Raamattua, osallistumalla hartauksiin ja keskustelemalla muiden kanssa uskosta (KUVIO 8).

Kun rippikoululaisilta kysyttiin, aikovatko he jatkaa hengellisyyttään ja miten, kukaan vastaajista ei ole vastannut, että aikoi keskustella toisen kanssa. Rippikoulun käyneet sen sijaan ovat keskustelleet. Tämä todistaa, että keskustelukorteilla olisi käyttöä nuorten keskuudessa. Muut tavat, joilla nuoret ovat harjoitelleet hengellisyyttään ovat isostoiminta, seurakunnan tapahtumat ja nuortenillat sekä kirkonalan opiskelu.

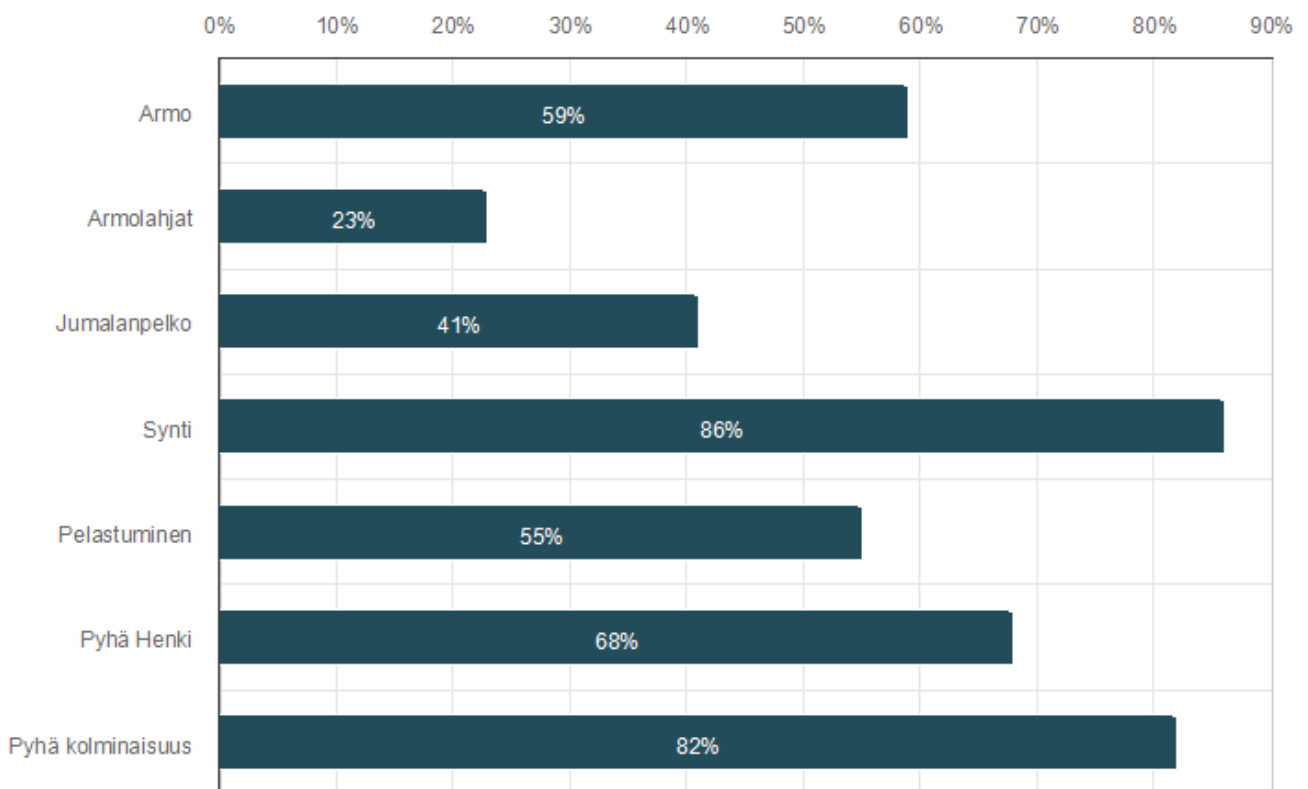
KUVIO 9. Mistä aiheista olisit halunnut oppia enemmän rippikoulussa? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely

Kuviota (KUVIO 9) tarkastellessa voi todeta, että rippikoulun käyneet olisivat halunneet oppia paljon enemmän. Vaikka rippikoulun keskimääräinen pituus on noin seitsemän päivää, on se lyhyt aika sille, että oppisi enemmän kuin perusteet. On hyvä, että nuori voi jatkaa seurakunnan toimintaan, jossa on mahdollista syventää rippikoulussa saatua opetusta.

Kuten rippikoululaisten, niin rippikoulun käyneiden keskuudessa taivas ja helvetti ovat saaneet paljon ääniä. 45 % rippikoulun käynneistä olisi halunneet oppia lisää taivaasta ja helvettistä. Toiseksi suosituin aihe 41 %:lla oli Raamatun tulkitseminen. Se on iloinen uutinen, sillä halusimme upottaa jokaiseen keskustelukorttiin vähintään yhden raamatunkohdan, jotta Raamattu tulisi tutuksi ja kynnys Raamatun lukemiseen madaltuisi. Raamatun tulkitseminen onnistuu Raamattua lukemalla. Tulkintaa helpottaa se, että keskustelukorteissa oleva raamatunkohta on aina kytköksissä käytävään aiheeseen.

Kun vertailee rippikoululaisten suosikkiaiheita (KUVIO 1) ja aiheita, joista rippikoulun käyneet olisivat halunneet oppia lisää (KUVIO 9), on heillä paljon yhteisiä aiheita. Ystävyys ja ihmis-suhteet, lähetys ja diakonia Pyhä Henki, Raamatun tulkitseminen, Jeesus, Raamatun vertaukset, synti ja rukous.

Huomioitavaa on, että rippikoulun käyneitä kiinnostaa enemmän heidän elämäänsä koskevat aiheet kuin rippikoululaisia. Vanhempia nuoria kiinnostaa Raamatun sanoma, Jumalan rakkaus, pelastus, kirkko ja seurakunta sekä minä Jumalan lapsena. Aiheet, jotka eivät saaneet ääniä, ovat Isä (Jumala), kaste ja ehtoollinen sekä luominen ja luomakunta.

KUVIO 10. Osaisitko selittää nämä käsitteet? / 17–24-vuotiaille suunnattu kysely

Kysyimme nuorilta, mitä hengellisiä käsitteitä he osaavat selittää, jotta saamme selville, mitä he muistavat omasta rippikoulustaan tai mitä he ovat oppineet ollessaan mukana seurakunnan toiminnassa. Käsitteet valikoituivat aiheiden perusteilla, joita rippikoulussa käsitellään ja joita ei tule muuten arkielämässä käytettyä niin paljoa. Nuoret osaavat selittää monia käsitteitä (KUVIO 10). Tästä voi päätellä, että he ovat joko keskustelleet näistä aiheista keskenään tai kysyneet seurakunnan työntekijöiltä, oppineet uskonnon tunneilla tai etsineet tietoa

netistä. Laaja ymmärrys käsitteistä viittaa kiinnostukseen hengellisiä aiheita kohtaan, eli he todennäköisesti keskustelukorteille olisi käyttöä. Toki voi olla myös siten, että he tietävät nämä asiat eivätkä ole motivoituneita oppimaan lisää, mutta kun vertaa aikaisempiin kuvioihin (KUVIO 8 & KUVIO 9) uskomme, että nuoret ovat motivoituneita oppimaan lisää.

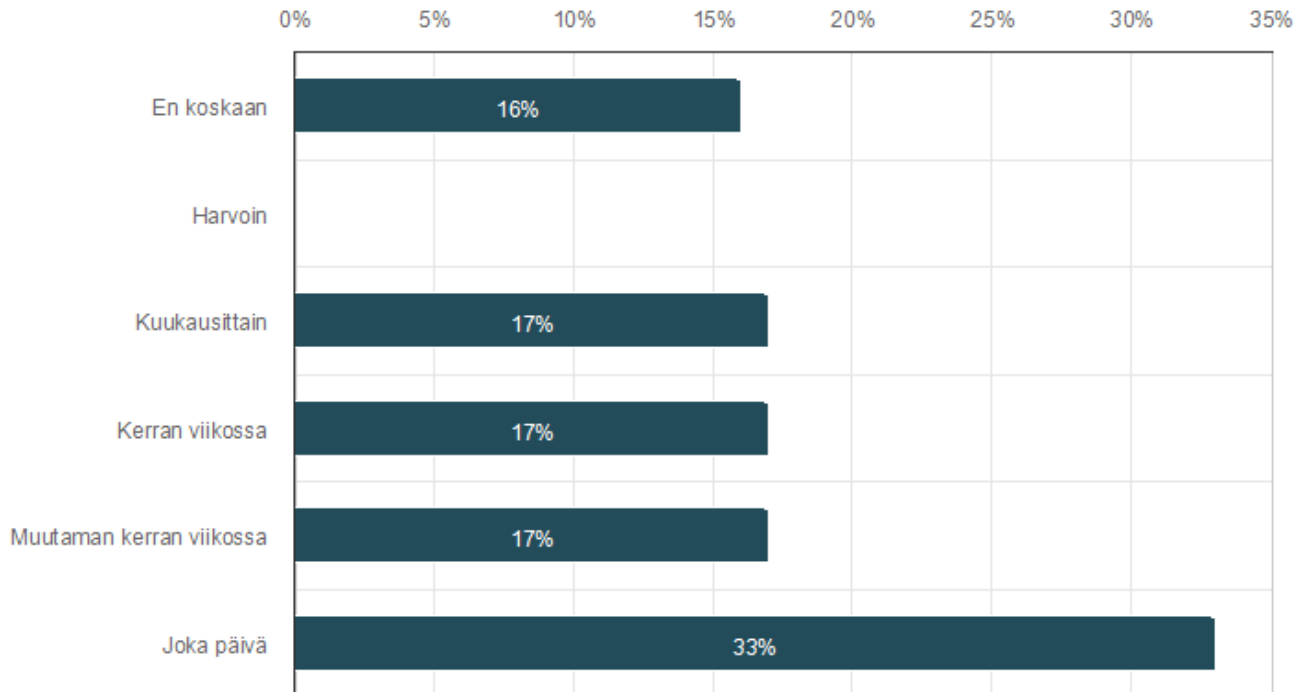
Nuoret saivat kertoa vapaan sanan seurakunnan toiminnan hengellisyydestä. Vastaja 1 kertoo avaa ajatuksiaan avoimesta keskustelusta

Mahtava miten helppoo keskustella avoimesti, kertoo omia ajatuksii ja mielipiteitä ihmetellä ja ettii yhdessä vastauksii. Se on myös tosi jees, että kaikkien annetaan, uskaa ja toteuttaa omaa uskoaan omil tavoil, ja saa rohkasua jos on epävarma.

Vastaja 2 oli samaa mieltä. ”Kaikki tulkinnat ovat tervetulleita”. Vastaja 3 laitto kolme sydäntä vastauskenttään. Nuorten viesteistä huokuu, kuinka he uskaltavat pohtia yhdessä ja saavat vahvistusta uskoonsa. Näillä perustein keskustelukortit olisivat tervetulleita osaksi nuoren hengellisistä kasvua.

6.2.3 Työntekijöille suunnatun kyselyn tulokset

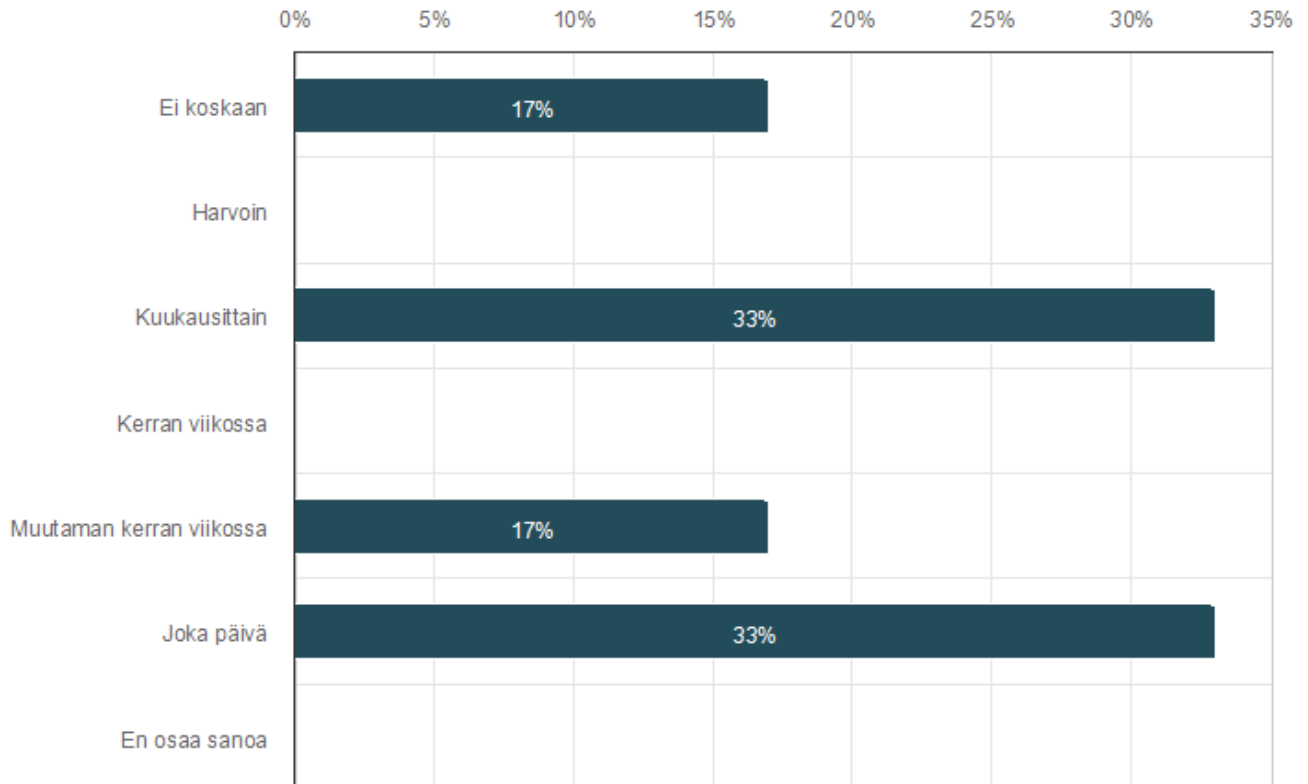
Halusimme saada työntekijöiden ääneen kuuluviin, koska on heidän työtänsä kehittää nuoren hengellistä kasvua. Päämäärämme oli selvittää, kuinka paljon nuoret keskustelevat ja kyselevät hengellisyydestä työntekijöiltä ja onko rippikouluopetuksessa jotain muutettavaa heidän mielestään. Kyselyyn vastasi kaksi pappia, yksi nuorisotyöntekijä ja kolme kesätyöntekijää.

KUVIO 11. Kuinka usein keskusteleet nuorten kanssa hengellisyydestä? (Oppituntien ja harjoitusten ulkopuolella) / työntekijöille suunnattu kysely

Keskustelukortteja tehdessä on hyvä tietää, kuinka paljon hengellistä keskustelua nuoret käyvät aikuisten kanssa. Jos nuoret keskustelevat aikuisen kanssa, on todennäköistä, että he keskustelevat myös keskenään. Keskustelua käydään verrattain paljon. Ilahduttavaa, että 33 % vastaajista juttelee, joka päivä hengellisyydestä työntekijän kanssa. Muutaman kerran viikossa, kerran viikossa ja kuukausittain vaihtoehtoista tulee keskimäärin jo muutaman kerran kahdessa viikossa, mikä sekin on jo hyvä. (KUVIO 11.)

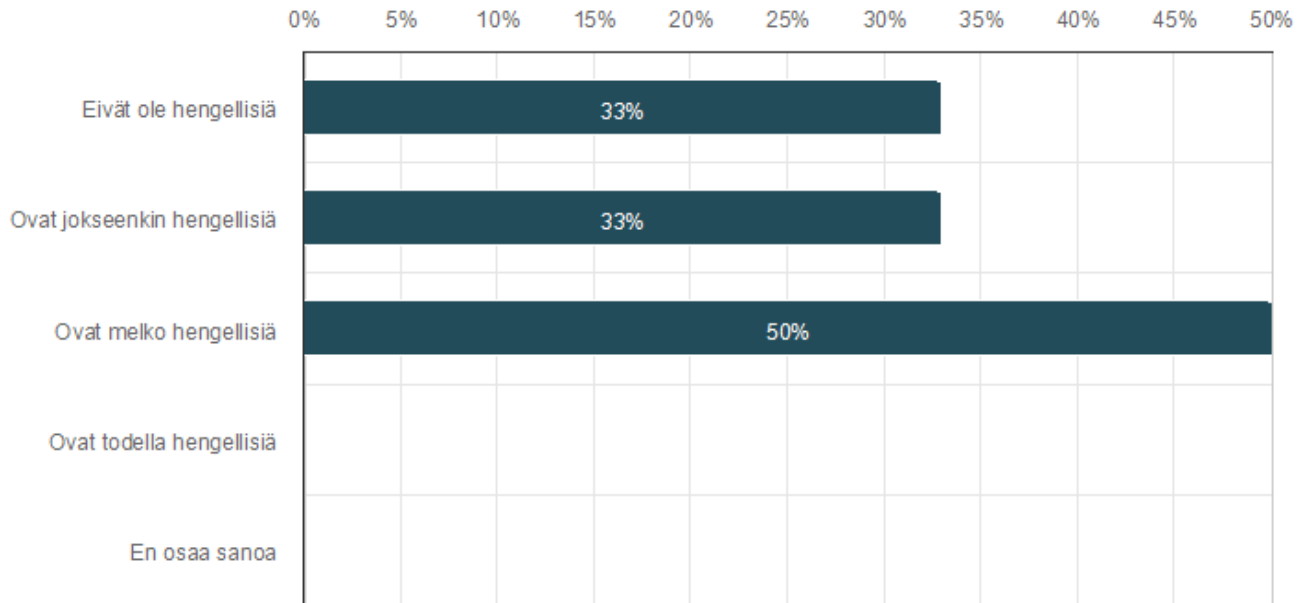
Ei koskaan -vaihtoehdon täyttyminen voi selittyä työntekijän työsuhteen lyhkäisyydellä. On huomioitava, että puolet kyselyyn vastanneista on kesätyöntekijöitä, jotka tekevät muutaman kuukauden kerrallaan. Nuorten ja kesätyöntekijän välisessä luottamuksen rakentamisessa voi mennä hetki. Loppujen lopuksi kesätyöntekijät ovat yhtä varteenotettavia työntekijöitä kuin pidempiaikaisetkin.

KUVIO 12. Kuinka usein nuoret kyselevät sinulta kristinuskosta? (Esim. Raamatusta tai Jumalasta) / Työntekijöille suunnattu kysely

Kysyimme erikseen, kuinka usein nuoret kyselevät kristinuskosta työntekijältä, sillä kysymyksen esittäminen kertoo aina jonkin asteisesta motivaatiosta asiaa kohtaan. Nuoret usein ovat tiedonjanoisia ja he haluavat saada varmuuden asialle, mikä heitä mietityttää. Kysymyksestä esittämisestä seuraa vastaus tai jatkokysymys, joka voi johtaa pidempään keskusteluun.

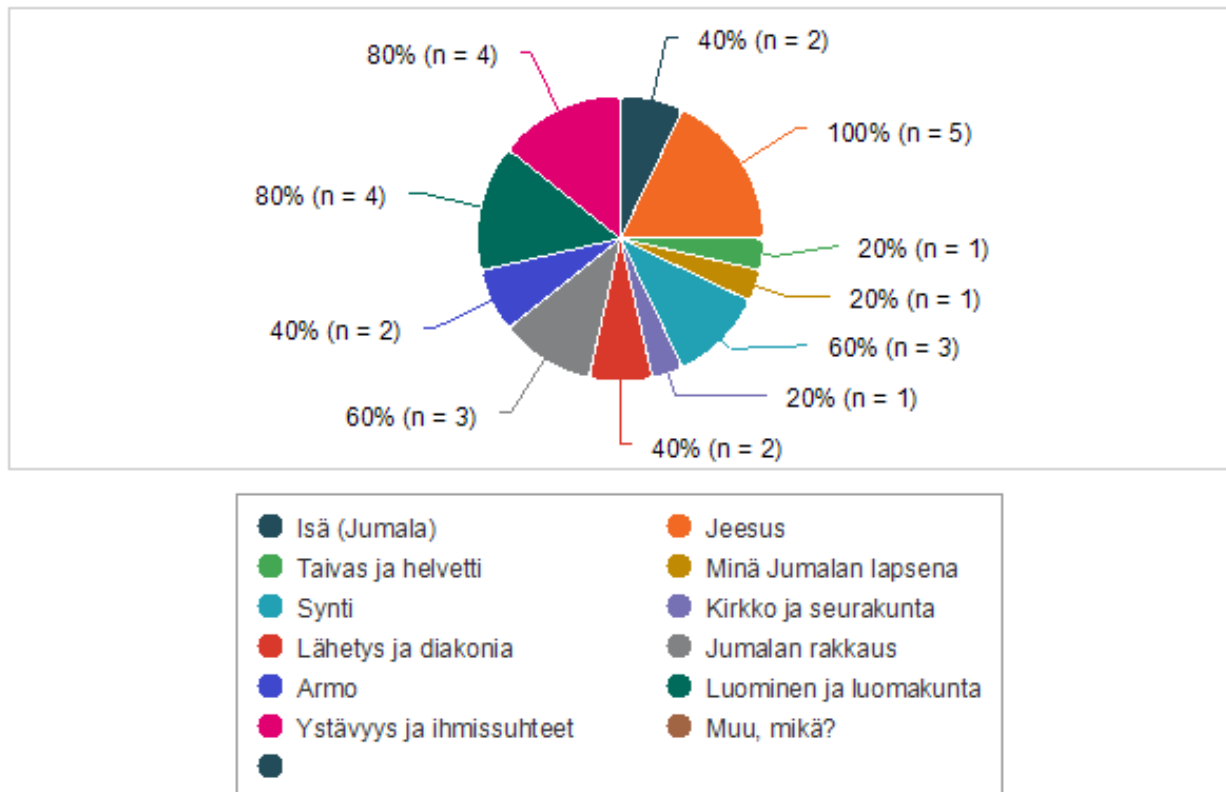
Työntekijöiden mukaan nuoret tulevat eniten kyselemään heiltä kristinuskosta päivittäin tai kuukausittain. Vähemmistö kyselee kerran viikossa, toiset eivät koskaan. (KUVIO 12.) Voidaan päätellä, että keskiarvoltaan nuoret tulevat kyselemään kristinuskosta noin kahden viikon välein.

KUVIO 13. Minkälaisena koet keskimäärin nuorten hengellisyyden? / Työntekijöille suunnattu kysely

Kysyimme nuorten hengellisyydestä, jotta voimme arvioida kuinka tarpeellisia keskustelukortit ovat nuorille ja samalla voimme arvioida, minkä tasoiseksi voimme tehdä kortit. Vaikka työntekijät olisivat arvioineet nuorten olevan todella hengellisiä, ei se silti tarkoita sitä, että he tietäisivät kaikesta kaiken. Se, kuinka hengellinen on, ei ole mittari sille, kuinka paljon tuntee Raamattua. Arvio nuorten hengellisyydestä voi kertoa, kuinka paljon he osallistuvat seurakunnan toimintaan. Koska seurakunnan toiminta on hengellistä, ovat he pakosti kuulleet joi-tain kristinuskon tematiikkoja esimerkiksi nuortenilloissa pidettävien hartauksien avulla. Arvio hengellisyydestä voi myös viitata siihen, kuinka paljon nuoret hakeutuvat kristinuskon kysymysten äärelle.

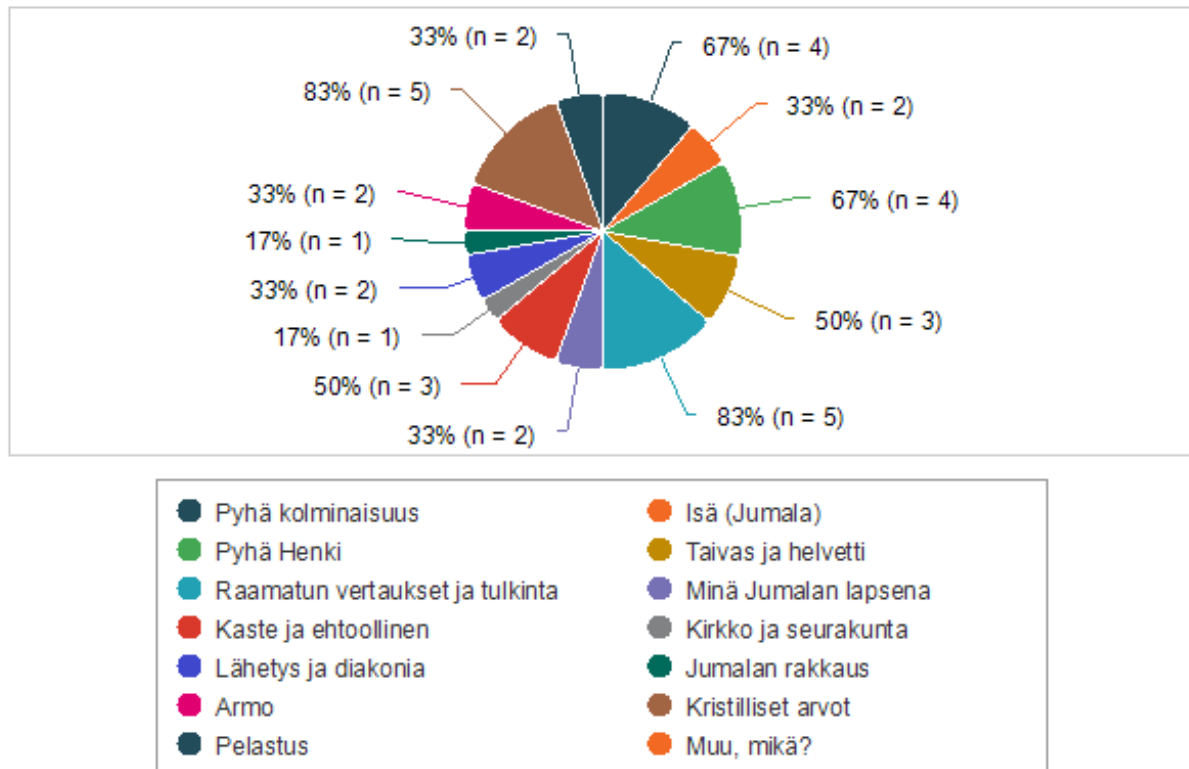
Suurimmilta osin, nuoret ovat melko hengellisiä, joten voi olettaa, että he eivät ole täysin pimeässä, siitä, mitä evankelisluterilainen seurakunta haluaa jakaa maailmalle. Jokseenkin hengelliset ja ei-hengelliset nuoret varmasti tietävät jo jotain esimerkiksi rippikoulun perusteella (KUVIO 13). Heikin voivat varmasti kehittää ymmärrystään Jumalasta ja kasvattaa hengellisyyttään keskustelukorttien avulla, jos niin haluavat. Keskimäärin nuoret ja työntekijät ovat samalla kantilla heidän hengellisyydestään, sillä suurin osa, 54 % nuorista sanoi olevansa jonkin verran hengellisiä ja 23 % sanoi olevansa hengellisiä.

KUVIO 14. Mitä nuorten on mielestäsi helppo ymmärtää? / Työntekijöille suunnattu kysely

Kysyimme rippikoululaisilta heidän lempiaiheistaan ja vaikeasti ymmärrettävistä aiheista sekä rippikoulun käynneiltä, mistä he olisivat halunneet oppia lisää. Kysyimme myös työntekijöiltä mitä nuorten on helppo, koska halusimme verrata heidän näkemystään nuorten kesken. Yli-voimaisesti eniten nuoret ymmärtävät työntekijöiden mielestä Jeesuksesta. Jeesuksesta puhutaan paljon, ymmärrettävistä syistä. Hän on Vapahtajamme, joka tuli antamaan kaikki syntimme anteeksi ja opettamaan meitä elämään Hänen seuraajinaan. (KUVIO 15.)

Työntekijöiden näkökulmasta nuoret ymmärtävät paljon ystävyys- ja ihmissuhteista sekä luomisesta ja luomakunnasta. Nämä ovat kuitenkin aiheita, jotka olivat rippikoululaisten suosikkeja ja joista he sekä vanhemmat nuoret olisivat halunneet oppia lisää. (KUVIO 1 & 9.)

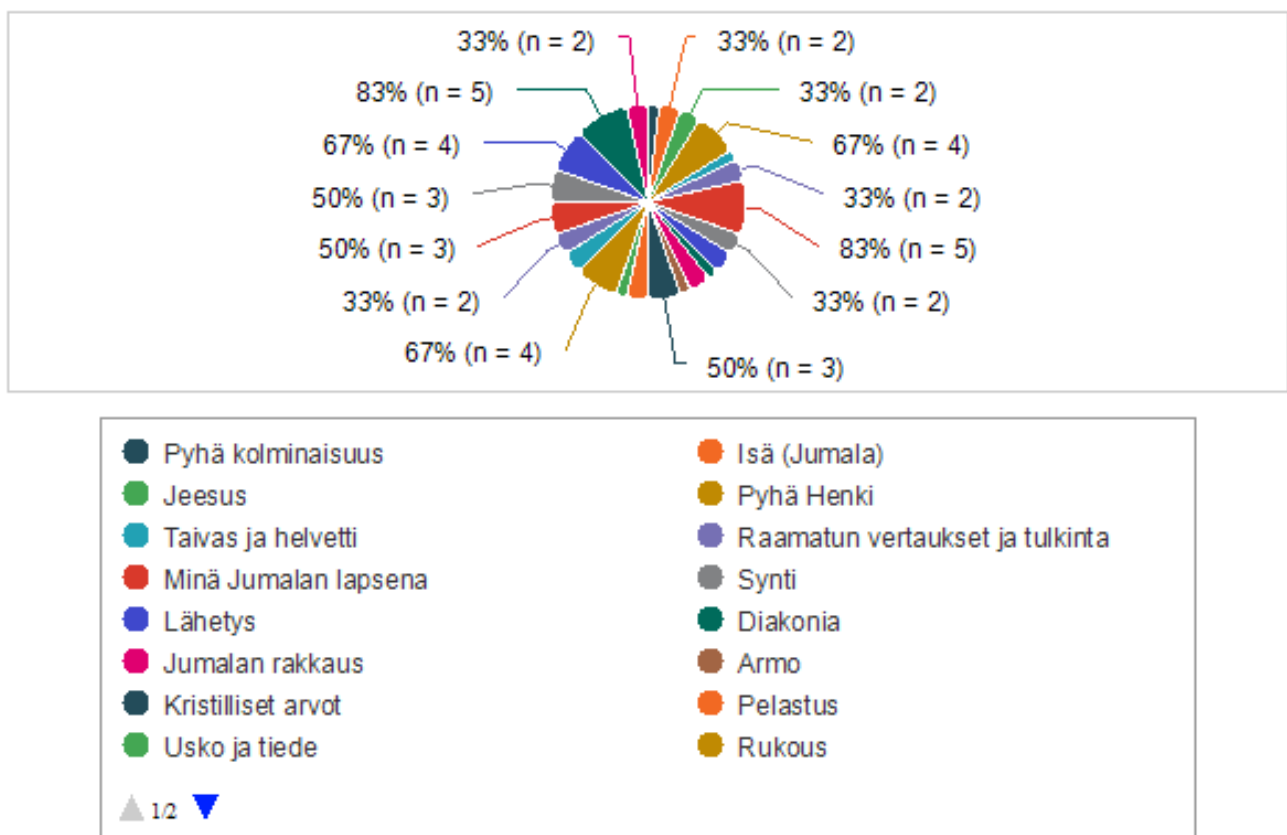

KUVIO 15. Mitä nuorten on mielestäsi vaikea ymmärtää / Työntekijöille suunnattu kysely

Rippikoululaisista vaikeimmat aiheet olivat Pyhä Henki, Pyhä kolminaisuus sekä luominen ja luomakunta (KUVIO 2). Luominen ja luomakunta on noussut jokaisessa valossa esiin. Kokemuksemme mukaan rippikoulussa luomisen ja luomakunnan yhteydessä puhutaan paljon ilmastonmuutoksesta ja siitä, kuinka voimme omalla toiminnallamme estää sen tapahtumista. Epäilemme, että nuoret tietävät tästä aiheesta paljon ja kokevat siksi luomisen ja luomakunnan helppona aiheena, mutta taas Jumalan luoma maailma ja syyt maailman luomiseen herättävät kysymyksiä ja ihmetystä.

Työntekijät kokevat, että nuoret ymmärtävät todella hyvin luomisen ja luomakunnan päälle, sillä sitä ei ole laisinkaan mainittu kuviossa 15. Työntekijöiden näkökulmasta nuorten on vaikeaa ymmärtää mm. Pyhää Kolminaisuutta, Pyhää Henkeä ja Raamatun vertauksia ja niiden tulkintaa. Kaikki kuviossa 15 esiintyvät asiat ovat pitkälti hyvin hengellisesti sekä teologisesti ladattuja ja täynnä vaikeasti ymmärrettäviä käsitteitä.

Veikkaamme, että Raamatun vertaukset ja tulkinta ovat nuorille vaikeita, sillä Raamatun tulkitsemiseen vaaditaan osittain historiallista tietoa. Nuoret myös lukevat suomenkielistä kirjallisuutta keskimäärin vähemmän kuin ennen. Lukuliike (2021) toteaa lukijoiden määrän vähenyneen 22:sta kuuteen prosenttiin reilussa viidessätoista vuodessa. Tällöin myös luetun ymmärtämiseen voi kulua aikaa ja Raamatusta on vanhahtavia sanoja tai lauseen rakenteita, joita nuori ei välttämättä ymmärrä. Voisi olla hyvä idea tarttua erilaisiin Raamattuihin ja vertailla niitä keskenään. Lasten Raamatusta selkoRaamattuun ja miksei myös muihin käännöksiin, kuten englannin- tai ruotsinkieliseen.

KUVIO 16. Mistä aiheista nuorille tulisi opettaa enemmän? / Työntekijöille suunnattu kysely
 Työntekijöiden mielestä nuorille pitäisi ehdottomasti opettaa siitä, mitä tarkoittaa olla Jumalan lapsi, Jeesuksen kuolemasta ja ylösnousemuksesta, Jeesuksen elämästä ja opetuksista, Pyhästä Hengestä ja rukouksesta. (KUVIO 16.) Vaikka työntekijät kokevat, että nuoret tietävät Jeesuksesta paljon on heistä Jeesuksesta opetettava lisää. Jeesus on evankelisluterilaisen kirkon yksi tärkeimmistä henkilöistä ja tämän kristinuskon haaran peruspilareista. On ymmärrettävää, että Hänestä halutaan opettaa enemmän.

Jumalan lapsena oleminen on hiukan hassu termi, mutta tärkeä hengellisyyden kannalta. Jumalan lapsena omaksuu Hänen oppinsa ja pysyy kristinuskon arvomaailmassa. Ei ihme, että myös rukous -vaihtoehto on saanut niin paljon kannatusta, koska rukouksen avulla pystyy puhumaan Jumalalle.

Seksuaalisuutta ja sukupuolisuutta emme ole nostaneet rippikoulua käyvien tai käyneiden kyselyyn, mutta halusimme kysyä aiheesta työntekijöiltä. Kirkon käsitys seurustelusta samaa sukupuolta olevien kanssa on kaksijakoinen, osa sanoo sen olevan hyväksyttävää ja toiset kieltävät asian. Sukupuolen moninaisuutta ei sen koommin käsitellä Raamatussa, kuin sanomalla mieheksi ja naiseksi hän loi heidät (Raamattu 1992, ensimmäinen Mooseksen kirja 5:2). Elämme asian tiimoilta mielenkiintoista aikaa, sillä esimerkiksi seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä edustavat tapahtumat kuten Pride ovat tulleet jäädäkseen. Monet nuoret myös kamppailevat oman sukupuolen ja seksuaalisuutensa kanssa. Miten kirkon tulisi suhtautua tähän seurakuntakohtaisesti?

Työntekijät saivat kertoa halutessaan omin sanoin nuorten hengellisestä kasvattamisesta. Vastaaja 4 kommentoi.

”Kaikki lähtee luottamuksen ja turvallisuuden rakentamisesta. Kun nuori kokee seurakunnan turvallisena paikkana, on myös hengellisiä kysymyksiä helpompi käsitellä. Hengelliset teemat tulee tuoda kielelle ja kuvastolle, jotka nuoret ymmärtävät, ilman että ydinsisällöistä tingitään. Raamatun lukeminen tuo hyvän pohjan hengellisille kysymyksille”.

Tässä on mitä tavoittelemme keskustelukorteilta. Tahdomme, että nuori voi luottaa seurakuntaan ja kasvaa hengellisesti. Luottamuksen ja turvallisuuden rakentamista me emme voi taata keskustelukorttien käyttäjille. Käyttäjien on käytettävä omaa kyvykkyyttään siihen. Jos on turvaton olo, on vaikea pohtia ääneen ajatuksia hengellisyydestä, joka on valmiiksi jo haasteellinen aihe. Seurakunnan tai käyttäjäryhmän on luotava turvallinen ilmapiiri, jotta keskustelukorttien käytöstä saa kaiken irti.

Vastaaja 5 jatkoi vastaaja 4 ajatuksia hengellisyyden kielestä ja kuvastosta. ”Puurot ja vellit usein hyvin sekaisin, perusspeksit tulee selventää koska Jumalalla ei tunnu olevan sijaa jokapäiväisessä elämässä”. Jos perusteet unohtuvat, on vaikeaa edetä hengellisesti. On tärkeää, että asiat kerrotaan ja ilmastaan niin, että nuoret ymmärtävät asian sisällön ja parhaimmassa tapauksessa voivat peilata Raamatun teemoja omaan elämäänsä.

On vaikeaa kasvaa Jumalassa ja elää kristittyinä, jos ei tiedä, mistä on kyse. Kuten vastaaja 5 kertoo, perusteita tulee selventää, jotta Jumala voi olla osa jokapäiväistä elämää. Vastaaja 4 sanoo, että pohjan hengellisille kysymyksille tuo Raamatun lukeminen. Raamatun lukeminen auttaa erottamaan puurot ja vellit toisistaan. Me olemme alusta asti halunneet tuoda Raamatun lukemista korttien yhteyteen, koska koko seurakunnan opetuksellinen sisältö on sieltä peräisin. Vaikka rippikoulutyöhön on saatavilla paljon materiaaleja erimuodoissa, on Raamattu päälähteemme kaikessa seurakunnan toiminnassa.

Vastaaja 6 avaa ajatuksiaan ammattieettisestä näkökulmasta. ”Välillä näyttää siltä, että kirkon työntekijät pelkäävät hengellisyyttä ja Pyhään Henkeä. Kuulen useiden kirkon työntekijöiden sanovan, että ihmeitä ei enää edes tapahdu. Miten opettaa uskosta, jos ei itse usko?” Usko on vahvaa ja selittämätöntä sekä mielestämme yksi seurakuntatyön perusteista. Jos ei olisi uskoa, ei olisi seurakuntaa. Nuorten on vaikea kasvaa hengellisesti, jos työntekijät eivät usko opettamaansa, sillä vilpittömyys puuttuu. Jumala antaa sijaa kaikille ja uskon, että korttien käytössä työntekijäkin voi kasvaa tai kehittää hengellisyyttään.

6.2.4 Rippikoulukyselyiden tulokset vuosilta 2021–2022

Rippikoulukyselyssä on kysytty laajasti kysymyksiä muun muassa rippikoulun kulusta, sen vaikutuksesta henkiseen hyvinvointiin sekä osallisuudesta. Kysymyksiä on myös laajasti itse uskosta. Tarkastelemme osaa kysymyksistä, jotka viittaavat tekemiimme kyselyihin.

Vuonna 2022 rippikoululaisista 40,6 % ja isosista 48,9 % sanoo uskovan Jumalan olevan olemassa, kun taas vuotta aiemmin vuonna 2021 rippikoululaisista 39,2 % ja isosista 49,8 % sanoo uskovansa Jumalaan (Kirkkohallitus 2021; Pulkkinen 2022). Rippikoululaisten kohdalle

luku on hieman noussut ja isosten kohdalla noussut. Teettämässämme kyselyissä rippikoululaiset uskoivat keskimäärin enemmän Jumalaan kuin isokset, mutta siinäkin eroavaisuudet olivat hiuksen hienoja.

Kysyimme, aikovatko nuoret harjoittaa uskoa rippikoulun jälkeen sekä miten he ovat sitä harjoittaneet. Tuloksiemme mukaan rippikoululaisista 22 % ja isosista 18 % ei aio tai ei ole harjoittaneet hengellisyyttään rippikoulun jälkeen ja loput aikoivat tai jatkoivat hengellisyden harjoittamista. Rippikoulukyselyissä vuonna 2022 rippikoululaisista 42,7 % ja isosista 63,2 % sanoo, että uskolla on merkitystä heidän elämässään (Pulkkinen 2022). Vuotta aiemmin sama tulos rippikoululaisten ja isosten välillä oli 39,2 % ja 49,8 % (Kirkkohallitus 2021). Rippikoulukyselyn kysymys ei täysin anna vastausta kyselymme kysymykseen, mutta antaa osviittaa siitä, että nuoret voivat jotenkin harjoittaa hengellisyyttään, jos kerran kokevat sen tärkeäksi.

Rippikoulukyselyssä kysyttiin, olivatko opetustilanteet mielekkäitä. Tämä ei täysin vastaa kysymykseemme opettavien aiheiden haastavuudesta, suosikkiaiheista tai mistä nuoret olisivat halunneet oppia lisää. Kun kysytään opetustilanteiden mielekkyydestä, suuressa roolissa on ohjaajan harjoittama pedagogiikka. Toisaalta teettämässämme kyselyssä joku on voinut sanoa aiheen mieleiseksi vain sen takia, että opetushetkeä on ohjannut mieluinen ohjaaja.

Vuonna 2022 rippikoululaisista 48,2 % ja isosista 59,3 % piti opetustilanteita mielekkäinä (Kirkkohallitus 2021). Aiempana vuonna opetustilanteet olivat mielekkäämpiä, sillä 50 % rippikoululaisista ja 60,3 % isosista pitivät opetustilanteita mielekkäinä. Erot ovat taas erittäin pienet, mutta se on hyvä asia, sillä opetuksen taso ei ole ainakaan romahtanut. (Kirkkohallitus 2021).

Nykyinen rippikoulusuunnitelma painottaa dialogisuuteen, johon keskustelukorttimmekin perustuvat. Rippikoulukyselyssä kysyttiin, kokivatko nuoret, että heidän ajatuksiaan kuunneltiin rippikoulussa. Vuonna 2022 rippikoululaisista 81,5 % ja isosista 88,7 % kokivat, että heitä kuunneltiin rippikoulussa (Pulkkinen). Vuodesta 2021 tulos oli noussut rippikoululaisten osalta puolella prosentilla, ja isosten osalta sen sijaan laskenut puolella prosentilla.

6.2.5. Kyselyiden lopputulos

Kaikkien neljän kyselyn summauksena voisi sanoa, että nuorten kristittyjen tilanne on hyvä. Suurin osa nuorista on innokkaita jatkamaan seurakunnan toiminnassa tai harjoittavat hengellisyyttään. He ovat motivoituneita oppimaan uutta ja ovat pitäneet saamastaan kristillisestä opetuksesta seurakunnan nuorisotyössä. Tilanne luo hyvän pohjan tuoda keskustelukortit osaksi seurakunnan nuorisotyötä.

Työntekijöiden aistimukset osoittautuivat hyvin yhteen nuorten omien ajatusten kanssa. Työntekijöillä on valmiuksia käyttää keskustelukortteja ja he haluavat kehittää seurakunnan nuorisotyötä. Työntekijöiden vastaukset viittaavat siihen, että he voisivat hyödyntää keskustelukortteja toiminnassaan.

Rippikoulukyselyn tulokset suurimmilta osin eivät eroa meidän saamista vähäisistä vastauksistamme. Vaikka saimme kyselyihimme vähän vastauksia, voimme todeta niiden tukeman rippikoulukyselyihin tulleita tuloksia. Kokonaiskuva on positiivinen ja antaa hyvät eväät ryhtyä suunnittelemaan keskustelukortteja.

7 KESKUSTELUKORTTIEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Ennen kyselyiden jakamista eteenpäin, hahmottelimme mahdollisten keskustelun avauksia. Raamattu on täynnä aiheita, joita olisimme voineet valita, mutta halusimme rajata kysymyksemme aiheisiin, jotka ovat keskeisiä rippikoulussa, joten otimme Suuri Ihme -rippikoulusuunnitelman esiin. Suunnitelmassa on timantti, jossa on rippikoulun sisältö ja oppimiskokonaisuudet ja sen ympärillä on monia eri aiheita, joita rippikoulussa käydään läpi. Halusimme keskittyä näihin aiheisiin, joten niitä käytimme myös kyselyiden tekemisessä. (Kirkkohallitus 2017, 45–46.)

Valitsemistamme aiheista halusimme vielä kyselyiden avulla varmistaa, mitkä kyseisistä aiheista kiinnostaa eniten nuoria ja mistä heidän tulisi keskustella. Näiden vastausten pohjalta aloimme suunnitella keskustelukortteja ja niiden kysymyksiä.

7.1 Suunnittelu

Aloitimme tarkastelemalla kyselyitä ja tutkimalla, mitkä aiheet olivat saaneet eniten kannatusta ja kiinnostusta. Luomakunta oli suosittu aihe, joten loimme siitä seuraavat kysymykset: Mitä kaikkea luomakuntaan kuuluu? Mitä tarkoittaa luomakunnan varjeleminen? Sotivatko luomiskertomus ja evoluutioteoria mielestänne keskenään? Ihmissuhteet oli myös suosittu aihe, joten teimme siitä kysymykset: Mitä rakkauden kaksoiskäsky kertoo muiden ihmisten kohtelemisesta? Miksi vihollista tulisi rakastaa? Miksi ihmisille tulisi antaa anteeksi? Kysymyksistä tulee haastavampia tason noustessa ja niiden tulisi saada kortin käyttäjiä pohtimaan aihetta syvemmin.

Taivas ja helvettikin osoittautui suosituksia aiheeksi nuorten keskuudesta, kuten voisi olettaakin. On hyvä, että nuoria kiinnostaa uskoon liittyvät asiat. Aiheiden suosio kertoo, että keskustelukorttien käyttö tulee varmasti olemaan mukavaa ja keskustelua luovaa. Valitsimme kortteihin myös yleisiä aiheita, jotka meidän mielestämme nuorten on hyvä tietää ja joista heidän tulisi keskustella, kuten armo, identiteetti Jumalan lapsena ja rakkaus, vaikka ne eivät olisi saaneet niin paljoa kannatusta.

Kirjoitimme jokaisen kortin toiselle puolelle vastauksen tai kysymykseen liittyvän apukysymyksen sekä raamatunkohdan, joka liittyi kysymykseen tai antoi vastauksen siihen. Vastauksien kirjoittaminen oli välillä haastavaa, sillä halusimme niiden olevan täysin Raamatun mukaisia. Vastauksia ei voinut vaan keksiä päästä, vaan tutkimme Raamattua ja etsimme tietoa, jotta vastaukset olivat varmasti mahdollisimman oikeat.

Esimerkkinä voimme esitellä kortisarjan aiheesta armo. Ensimmäisen tason kysymys on ”Mitä armo tarkoittaa?” Vastaukseksi kirjoitimme ”Armo tarkoittaa ansaitsematonta rakkautta minun osakseni, anteeksiantamista ja hyvyyttä.” Raamatunkohdaksi laitoimme tunnetun Joh. 3:16 (Raamattu 1992). Koska kortit ovat kohtalaisen pieniä, tulee vastaustenkin olla lyhyitä ja tiivistettyjä. Mielestämme pienen evankeliumi tiivistää täydellisesti armon tarkoituksen. Toisella tasolla kysyimme ”Miten armo näkyy Raamatussa?” Tämä kysymys vaatii hieman Raamatun tietämystä. Mitä enemmän kortin käyttäjät tuntevat Raamattua, sitä enemmän he voivat keskustella erilaisista kohdista. Itse vastasimme kohdan mukaan, joka luultavasti tulee useimmilla ensimmäiseksi mieleen ”Jeesus armahti kaikki maailman ihmiset kuolemalla syntiemme puolesta.” Raamatunkohtana käytimme kyseisestä tapahtumasta kertovaa kohtaa Mark. 15:37–39 (Raamattu 1992).

Kolmannessa tasossa kysyimme ”Miten armo näkyy omassa elämässäsi?” Tässä tarvitaan jo vähän ymmärrystä omasta elämästä, käyttäytymisestä ja ajatuksista. Emme tietenkään voi vastata tähän kenenkään puolesta, joten kirjoitimme auttavia kysymyksiä ”Milloin olet kokenut armahdusta? Milloin olet ollut armollinen jotain toista kohtaan?” Näistä varmasti syntyy keskustelua parin kanssa tai ryhmässä, kun jokainen voi kertoa, miten itse kokee ja on kokenut armoa. Raamatunkohdaksi laitoimme Matt. 18:23–25, joka on Jeesuksen loistava vertaus armosta (Raamattu 1992).

Samanlaista tasosysteemiä käytimme jokaiseen aiheeseen. Pyrimme ottamaan kaikki aiheet mukaan, jotka kiinnostivat nuoria ja luomaan niistä kysymyksiä aloittaen helposta ja tason edetessä vaikeuttamaan kysymyksiä.

7.2 Erilaisten oppijoiden huomioiminen

Vaikka keskustelukortit ovat tarkoitettu keskustelua varten, on niiden käyttömahdollisuudet paljon monipuolisemmat. Keskusteleminen ja omien ajatusten kasaaminen järkevään tai ymmärrettävään muotoon voi olla haastavaa etenkin, kun puhutaan Raamatun kertomuksista ja siellä esiintyvistä ideologiasta. Keskustelukorttien käyttöön voi ottaa muita apuvälineitä, kuten musiikkia, piirtämistä, erilaisia valokuvia tai muuta vastaavaa. Aiheita voi olla helpompi lähestyä muusta näkökulmasta kuin luoda suoraan oma. Esimerkiksi laulujen sanat voivat olla portti tajuamiseen ja käsiteltävän aiheen ymmärtämiseen.

Jos kortteja käytetään keskustelukortteina, tulisi parin tai pienen ryhmän olla myös avoin keskustelulle. Monet nuoret eivät välttämättä ole halukkaita puhumaan syvällisistä uskon asioista puolitutun tai tuntemattoman kanssa. Korteista saa eniten hyötyä irti, kun kysymyksiä voi pohtia avoimesti ja ilman pelkoa, että omaa ajatuksenjuoksua tuomittaisiin. Kun voidaan olla porukassa, jossa ei tarvitse pelätä antavansa väärää vastauksia, voi kaikki tehdä paljon uusia havaintoja ja oivalluksia kysymyksiensä ympärillä.

Gospel-musiikkia on tänä päivänä paljon. Internetistä ja musiikintoistopalveluista löytyy valmiiksi gospel-listoja tai listoja gospelartisteista. Evankelisluterilaisen kirkon ylläpitämältä hengenveho.fi -verkkosivustolla on laajasti eri aiheisiin sopivaa musiikkia. Käytöstä mukavampaa tekee se, että kappaleet ovat jo valmiiksi laitettu eri kategorioihin, jotta on helpompi löytää käsiteltävään aiheeseen sopiva laulu.

Jotkut ihmiset käsittelevät ajatuksiaan paremmin piirtämällä ne. Korteja voi käyttää näinkin luovalla tavalla. Ihminen voi pohtia mielessään kysymystä ja piirtää, mitä mielessään näkee ajatuksen ympärillä. Jotkut taas käsittelevät helpommin ajatuksiaan kirjoittamalla. Tämäkin on hyvä tapa käyttää kortteja. Kirjoittamalla vastauksia ja pohdintoja kortteja voi käyttää yksin missä ja milloin vain. Keskustelukorttien ei siis tarvitse olla vain ihmisille, jotka nauttivat keskustelusta, vaan niitä voi käyttää monella erilaisella tavalla yksin tai ryhmässä, puhuen tai muiden luovien keinojen avulla.

7.3 Toteutus

Visuaalista ilmettä tehtäessä eniten huomioita vaati se, kuinka eri tasot voisivat tunnistaa toisistaan ja kuinka saada korteista sellaiset, että ne miellyttävät silmää, mutta olisivat silti toimivat. Päädyimme siihen, että jokaisella tasolla on oma värinsä ja kuvakkeensa. Ensimmäisen tasot kortit ovat sinisiä ja niissä on kruunu. Sinisen värin yhdistimme taivaaseen ja Isään ja kuvaksi valitsimme kruunun, joka myös yhdistyy Isään, Luojaan, Kuninkaaseen. Toisen tason kortit ovat punaisia, mikä viittaa Jeesukseen ja Hänen vereensä. Kuvakkeena on risti, joka kuvastaa Jeesuksen uhrausta ristillä. Kolmannen tason kortit ovat violetteja, mikä viittaa Pyhään Henkeen ja sen kuvakkeena on kyyhkynen, joka on usein Pyhän Hengen tunnuskuvana. Saimme näin ujutettua Isän, Pojan ja Pyhän Hengen eli Pyhän kolminaisuuden kortteihin, mikä on hauska yksityiskohta. Emme halunneet vihreää ja punaista väriä keskenään, koska se tuottaa vaikeuksia punavihersokeille ihmisille. Punavihersokeus on kokemusiemme mukaan yleisin värisokeus Suomessa. Sitä esiintyykin noin 6–8 %:lla miehistä ja 0,5 %:lla naisista (Saarelma 2023).

Kortit ovat tarkoitettu tulostettaviksi, joten on tarkoin päätettävä, mitkä asiat ovat tarpeellisia korteissa. Emme esimerkiksi päätyneet laittamaan muita kuvakkeita kortteihin, sillä huono tulostin voi sotkea ne keskenään, ja se kuluttaa vain turhaa mustetta. Täytyi kuitenkin olla jokin kuvake, erottamaan tasot toisistaan, sillä jotkut voivat tulostaa kortit mustavalkoisena eikä värillisinä, niin kuin me olemme ne ensisijaisesti ajatelleet. Olemme tehneet testauksia, joidenka myötä olemme todenneet, että kortit sopivat tulostettaviksi värillisinä ja mustavalkoisina.

8 KESKUSTELUKORTTIEN TESTAAMINEN JA PALAUTE

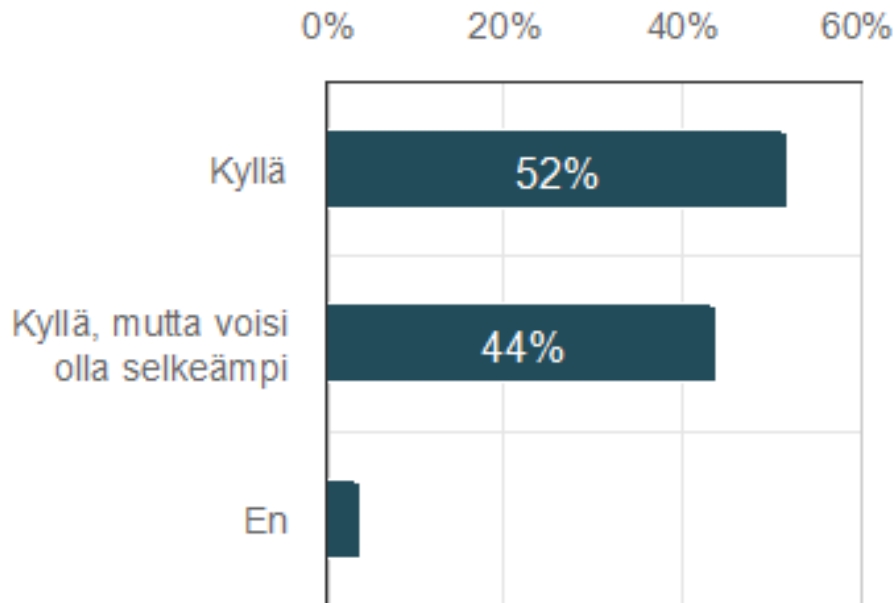
Kävimme Kokkolan suomalaisessa seurakunnassa testaamassa keskustelukortteja. Iltaan osallistui mukava määrä innokkaita nuoria. Annoimme vapaat kädet korttien testaamiseen. Nuoret saivat käydä keskustelua, piirtää, maalata tai kuunnella aiheeseen liittyen musiikkia aiheen käsittelemisen avuksi. Suurin osa lähestyi aihetta keskustelun kautta. Oli antoisaa nähdä kuinka innoissaan nuoret tarttuvat keskustelun pariin.

Testasimme keskustelukortteja myös Centria-ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogiopiskelijoiden kesken. He saivat tutkia, kysellä ja testata kortteja mieleisellään tavalla. Opiskelijoiden kanssa kävimme hyvää keskustelua keskustelukorttien pedagogisista vaikutuksista ja monipuolisista käyttötarkoituksista. Molemmat ryhmät täyttivät saman palautekyselyn, jotka käymme läpi seuraavaksi.

8.1. Nuorten ja opiskelijoiden antama palaute

Palaute keskustelukorteista oli erittäin positiivista. Testaajat kokivat kortit hyödyllisiksi, eikä heillä ollut valittamista korteista, vain pieniä kehitysideoita. Vastaja 7 totesi hetken tutkimisen jälkeen: "Tällainen olisi pitänyt olla, kun kävin rippikoulun". Muidenkin testaajien palautteesta kävi ilmi, että he kokivat keskustelukortit hyödyllisiksi.

Ohjeet saivat paljon kiitosta niiden selkeydestä ja laajuudesta. Testaajat kokivat, että ohjeet antoivat hyvät eväät korttien käyttöön. Heidän mielestään ohjeissa oli kaikki oleellinen selkeästi selitettynä, järkevästi aseteltuna ja vieläpä visuaalisesti kauniisti ilmaistuna.

KUVIO 17. Saitko keskustelukorttien fonteista selvää? / palautekysely

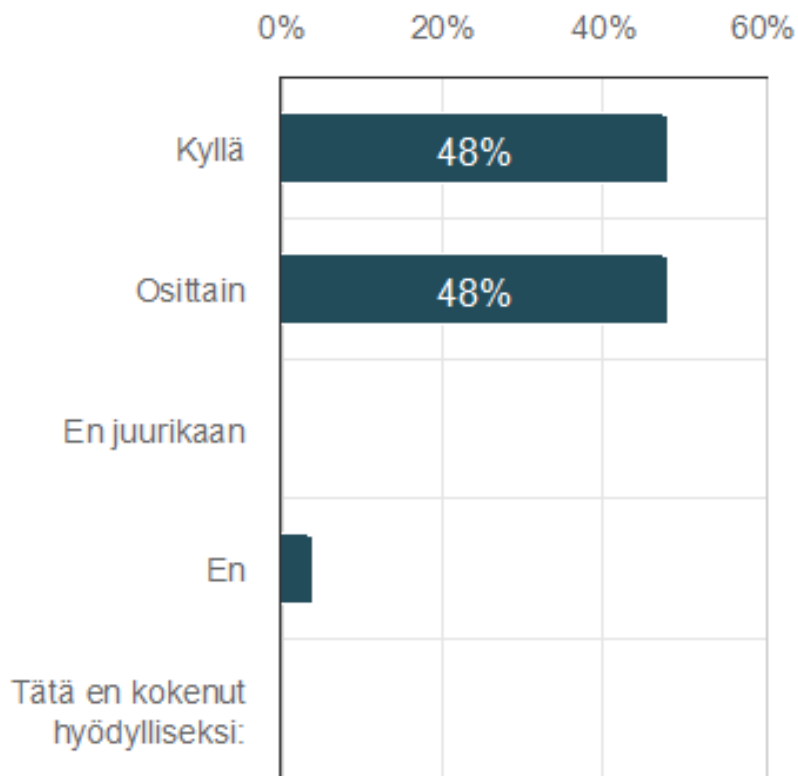
Otimme riskin ja testautimme keskustelukortteja, joiden fonttina oli kaunokirjoitusta. Tiesimme, että se on riski ja mitä todennäköisemmin se tulee tuottamaan vaikeuksia. Kuten kyselytuloksista (KUVIO 17) huomaa, fonttia oli vaikea lukea. Etenkin nuorten kanssa tämän huomasi hyvin. Opiskelijoiden kesken keskustelimme siitä, että kaunokirjoitus voi tuottaa vaikeuksia henkilöille, joilla on oppimisvaikeuksia. Muutamme fonttia selkeämpään suuntaan.

Vastaja 8 ehdotti, jos voisimme saada aiheita enemmän esille keskustelukorteista. Emme ole varmoja, kuinka hyvin tämä onnistuisi, sillä aiheet ovat melko laajoja ja suurinta osaa ei saa muutaman sanan alle. Tätä varten olemme tehneet numerot korttien yläkulmaan, jotta voi löytää tarvitsemansa kortit.

Keskustelun avaukset eivät olleet liian vaikeita. Kyselytuloksista käy ilmi, että ne olivat sopivia. Vastaja 9 kertoi testaushetkellä, kuinka mukavaa on, että osa keskustelunavauksista on konkreettisimpia ja osa avoimempia. Esimerkkipari tästä on kysymykset ”Mitä ihmeitä Jeesus teki?” ja ”Uskotko, että ihmeitä tapahtuu yhä?”

Varoitteluita seurasi kysymyksistä ”Miten ihminen joutuu helvettiin?” ja ”Mitä syntiä Jumala ei anna anteeksi?” Vastaja 10 varoitteli, että tämän kaltaisesta kysymyksestä voi nuori alkaa

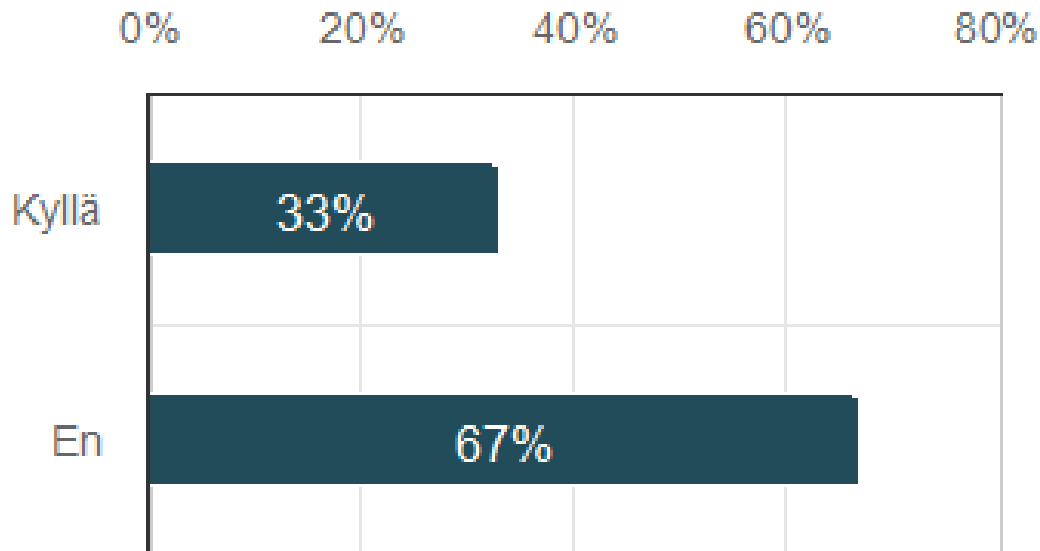
pelkäämään Jumalaa ja sitä, onko hän vääränlainen eikä Jumala rakastakaan häntä. Näiden kysymyksien muokkaaminen löysempään suuntaa aliarvioi nuorten mielenkiintoa aihetta kohtaan. Taivas ja helvetti oli ylivoimaisesti nuorten suosikkiaihe ja mielestämme asioista tulee puhua niiden oikeilla nimillä. Se ei kuitenkaan poista yhden vastaajan (vastaaja 10) huolta aiheesta. Tämän myötä lisäämme ohjeisiin kohdan, jossa kerrotaan, että jos jokin kysymys jää painamaan mieltä, tulee siitä kertoa rohkeasti jollekin läheiselle. Negatiivinen Jumalan pelko etäännyttää nuoren nopeasti pois seurakunnan toiminnasta. Käsittelemme ”Mitä syntiä Jumala ei anna anteeksi?” kysymystä vielä myöhemmin.

KUVIO 18. Koitko vastaukset hyödyllisiksi / palautekysely

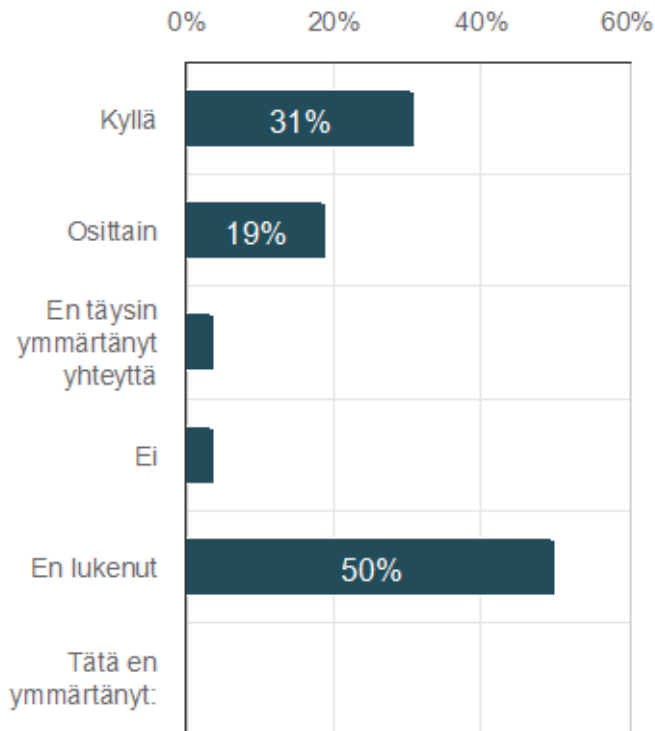
Suurin osa vastaajista koki vastaukset hyödyllisiksi (KUVIO 18). Osittain vastauksien kokeminen hyödylliseksi on erittäin positiivinen tulos ja jossain määrin meidän tavoitteemmekin. Olemme jättäneet vastaukset avoimiksi, jotta keskustelu saa lisää tilaa. Olemme tyytyväisiä, että 96 % vastaajista kokee vastaukset hyödyllisiksi.

Vastaaja 11 kertoi palautteessa, ettei korteissa olisi kompakysymyksiä. Tämä jäi painamaan mieltämme, sillä mielestämme keskustelukorteissa ei ole yhtäkään kompakysymystä ja tarkastamisen jälkeenkään niitä ei löytynyt. Voi olla, että Vastaaja 11 oli kokenut jonkun vastauksen huonona tai liikaa kysymyksiä antavana.

KUVIO 19. Luitko raamatunkohdat? / palautekysely

Harmiksemme vain harva luki raamatunkohdat, mutta osasimme olettaa, että näin käy (KUVIO 19). Raamatunkohdan lukematta jättäminen voi vaikeuttaa vastauksen ymmärtämistä.

KUVIO 20. Syvensikö raamatunkohta käytävää aihetta?

Vastaajat, jotka lukivat Sraamatunkohdat, kokivat ne hyödyllisiksi (KUVIO 20). Vastaaja 12 kertoi, että vaikka on lukenut paljon Raamattua, hän oppi paljon uutta ja olimme löytäneet kohtia, joita hän ei ole itse vielä lukenut. Tämä kommentti vahvistaa raamatunkohtien hyödyllisyyttä ja niiden kautta oppimista. Vastaaja 13 kiitteli, etteivät raamatunkohdat olleet liian pitkiä, jotta ne, joilla on keskittymis- tai oppimisvaikeuksia jaksavat lukea raamatunkohdan ja paneutua vielä siihen.

Kysyimme palautetta yleisesti keskustelukorteista sekä niiden ulkonäöstä. Moni kyselyn vastaajista totesi, että ne ovat juuri hyvät noin. Ei ole mitään turhaa, asia ilmenee hyvin ja kauniitakin ne ovat. Yleinen palaute oli pitkälti kiittelyä näkemästämme vaivasta, sillä seurakunnan nuorten toiminta tarvitsee enemmän tällaisia apuvälineitä. Monet opiskelijat sanoivat, että he voisivat käyttää kortteja työssään ja esimerkiksi rippileirillä raamismateriaalina.

8.2. Seurakuntatyöntekijöiden palaute

Nuorilta saamamme palaute oli tärkeää ja kannustavaa, mutta halusimme myös aikuisten seurakuntatyöntekijöiden palautetta korteista, sille he oletettavasti näkevät korteissa paremmin virheet sekä puutteet. Kun kävimme Kokkolan suomalaisessa seurakunnassa testamassa kortteja, juttelimme työntekijöiden ja nuorten kanssa siitä, kuinka tärkeää hengellinen keskustelu on, sillä se auttaa meitä ymmärtämään maailmaa ja Jumalaa paremmin. Yksi työntekijöistä myös kehui korttien tasojärjestelmää.

Saatuamme kortit valmiiksi lähetimme ne myös eräälle tutulle seurakunnan työntekijälle, ja hän antoi muutamasta kohdasta palautetta, jonka pohjalta vielä muokkasimme kortteja hieman. Meillä oli esimerkiksi syntiaiheisessa kortissa kysymys ”Mitä syntiä Jumala ei anna anteeksi?” Tähän hän kommentoi, ettei itse kyseistä kysymystä laittaisi, sillä se on harhaanjohtava. Tästä kysymyksestä myös Vastaja 10 oli huolissaan opiskelijapalautteessa. Palautetta saatuamme ymmärsimme heti, ettei kysymys ole kovin rohkaiseva, joten vaihdoimme sen kysymykseen ”Miksi teidän tulisi antaa toisillenne synnit anteeksi?”

Kysymykseen ”Miten Jumalan pelko eroaa tavallisesta pelosta?” vastasimme ”Tavallinen pelko perustuu syntiin ja rakkaudettomuuteen, kun taas Jumalan pelko luottamuksen tunnetta hyvään.” Seurakunnan työntekijä kommentoi tähän ”Jumalan pelko on enemmänkin Jumalan kunnioittamista”, joten vaihdoimme vastauksen loppuosan tähän. Kysymykseen ”Mitä ovat armolahjat?” vastasimme ”Pyhän Hengen antamia lahjoja, jotka kasvattavat kirkkoa ja kristittyä suhteessaan Jumalaan.” Tätä korjattiin, etteivät armolahjat kasvata kirkkoa, vaan on tarkoitettu palvelemaan seurakuntaa, joten vaihdoimme vastauksen tämän mukaiseksi.

Palaute oli positiivisempaa kuin mitä olisimme uskoneet sen olevan. Olemme todella tyytyväisiä siihen, että kortit palvelet käyttäjiään. Saimme paljon palautetta siitä, mitä olemme tehneet oikein ja miten vielä voisimme pienellä hienosäädöllä parantaa keskustelukorttejamme. Muokattavaa on niin vähän, ettemme koe tarvetta tehdä muutoksien jälkeen uutta testausta. Muokkauksien jälkeen keskustelukortit ovat valmiita.

9 POHDINTA

Vuoden projektimme, korttien suunnittelu, tekeminen ja testaaminen sekä kaiken kirjoittaminen tuntui menevän todella nopeasti. Korttien tekemiseen kului nopeasti yhteensä yli kymmenen tuntia, mutta kysymysten ja ajatusten pyörittäminen yhdessä oli mukavaa. Aiheiden ja kysymysten muodostaminen oli suhteellisen nopeaa, mutta vastausten ja raamatunkohtien etsiminen ja kokoaminen vei runsaasti aikaa. Olemme molemmat oppineet paljon uutta kaikesta, mitä kirjoitimme.

Tavoitteenamme oli luoda mielenkiintoiset ja keskustelua herättävät keskustelukortit, joiden avulla nuori voi tutkia, syventää ja monipuolistaa omaa uskoaan. Halusimme perehtyä nuoren hengelliseen kasvuun ja kehitykseen, koska hengellisyys on iso osa nuoren identiteettiä. Onnistuimme tavoitteissamme, koska teimme mielenkiintoa herättävät kortit ja kyselyiden ansiosta saimme paremmin kohdennuttua kysymykset nuorille. Kyselyistä selvisi, miten nuoret harjoittavat hengellisyyttään.

Uskomme, että kortit tuovat paljon uutta seurakunnille ja nuorisotyöhön. Saimme korteista paljon hyvää palautetta, jonka pohjalta voimme todeta, että niitä tullaan käyttämään seurakuntatyössä monessa eri paikassa. Olemme saaneet kuulla, että kortteja tullaan käyttämään rippikoulussa, isoskoulutuksessa ja muussa nuorten toiminnassa ja harmiteltiin, ettei kortteja saanut jo kesällä käyttöön. Aiomme itsekin varmasti ottaa kortit käyttöön, jos päädymme seurakunnalle töihin. Uskomme, että kortit saavat aikaan uusia keskusteluja ja ajatuksia, joita ei ole nuorten kesellä ennen välttämättä ollut. Tämä tekee meidät todella iloisiksi ja ylpeiksi omasta työstämme.

Saamamme palaute on ollut aina rohkaisevaa sekä rakentavaa ja olemme todella kiitollisia siitä. Ilman saamiamme palautteita emme olisi pystyneet kehittämään kortteja parempaan suuntaan. Niistä myös huomasi, kuinka paljon kortteja tarvitaan. Kaikissa seurakunnissa ei ole välineitä, joilla voi helposti synnyttää hengellistä keskustelua nuorten kanssa tai nuorten kesken. Kortit tuovat siihen helpon keinon. Tavoitteenamme oli korttien avulla syventää nuorten hengellistä kasvua ja luoda avointa keskustelua uskosta. Ainakin tähän asti saamamme palautteen perusteella olemme onnistuneet tässä tavoitteessa.

Alussa ajattelimme, että korttien käyttötarkoitus olisi vain keskustelu pareittain tai ryhmissä. Aloimme kuitenkin pohtimaan erilaisia oppijoita ja ihmisiä, jotka ei välttämättä koe turvaliseksi jakaa ajatuksiaan ryhmässä tai ei ole vielä osa seurakuntayhteisöä. Halusimme tämän ajatuksen myötä monipuolistaa korttien tarkoitusta, jotta useammat voivat käyttää niitä. Telemme ohjeet kertovat, että kortteja voi käyttää myös yksin, niiden kanssa voi toimia luovasti ja esimerkiksi piirtää tai kirjoittaa syntyneitä ajatuksia.

Kirkon nuorisotyön ja toiminta ovat tällä hetkellä murroksessa. Kirkosta eroaminen lisääntyy ja yhä enemmän lapsia jätetään kastamatta. Mielestämme kortit voivat olla varsinkin nuorten keskellä kirkon kannatusta nostava väline. Kun nuoret ovat tutustuneet kunnolla kristinuskoon, he saavat syyn jäädä kirkkoon ja kastaa lapsensa kirkon jäseneksi. Kirkon jäsenenä olemiseen vaikuttaa omat kokemukset seurakunnan toiminnasta. Suurimpina kokemuksina voidaan pitää yksinään rippikoulua, mutta myös ylipäättään nuorisotyötä. Keskustelukorttien aiheiden käsittely tuo esille syitä jäädä kirkkoon ja Jeesuksen seuraajaksi.

Tästä eteenpäin aiomme markkinoida keskustelukortteja kavereillemme, jotka työskentelevät seurakunnassa. Lähetämme sähköpostitse viestejä tutuksi tulleille seurakuntatyöntekijöille ja markkinoimme kortteja heille. Tämänkaltaisia seurakuntia ovat muun muassa seurakunnat, joissa olemme olleet harjoittelussa tai töissä, Kokkolan suomalainen seurakunta, jossa kävimme testaamassa kortteja, sekä kotiseurakuntamme. Uskomme, että pääasiassa korttien suosio leviää työntekijöiden kokemusten kautta.

Keskustelukortit ovat hyvä tuote, koska niitä on helppo kehittää. Uskomme, että kehittämiseksi ei ole tarvetta vielä vuosiin, sillä etenkin rippikoulutyössä nuoret tulevat vaihtumaan tiuhaan tahtiin. Nuoret aikuiset voivat olla toiminnassa pitkäänkin, ja heitä varten voisi kehittää uusia kortteja. Tai esimerkiksi vanhemmille seurakunnan kävijöille voisi kehittää omat korttinsa. Nämä ovat vain haavekuvia ja mahdollisia ajatuksia, jotka voivat toteutua tai eivät.

Nuoren hengellisen kasvun takana on monta muutakin tekijää kuin uskonto tai seurakunta. Nuoren suhde lähimmäisiin ja itseensä auttavat oppimaan uutta itsestään sekä ympäröivästä maailmasta. Hengellinen kasvu ei lopu koskaan, eikä ihminen ole koskaan valmis. Ihan sama minne menetkin, tuuli on kanssasi.

LÄHTEET

- Aitlahti, K., Kahenvirta, J., Mäkelä, S. & Reinikainen, K. 2020. *Kaste*. Helsinki: Kirjapaja.
- DeVries, M. 2004. *Family-based Youth Ministry*. Illinois: InterVarsity Press.
- Hay, D. & Nye, R. 1998. *The Spirit of a Child*. HarperCollins.
- Heikkinen, A. 2015. *Uushenkisyys vetoaa yksilöllisyyden aikana*. Kirkko ja kaupunki. Saatavissa: <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/uushenkisyys-vetoaa-yksilollisyyden-aika-1>. Viitattu 16.9.2023.
- Häkkinen, S. 2009. *Kirkosta kiinni – Nuoret aikuiset ja kirkko*. Alustus Maavoimien kirkollisen alan suunnitteluseminaarissa 1.10.2009. Saatavissa: <https://www.mikkelinpiispa.fi/kirjoitukset/kirkosta-kiinni-nuoret-aikuiset-ja-kirkko-1-10-2009>. Viitattu 9.3.2023.
- Kauppila, H. 2021. *Kasvu vapautteen: Nuorten rinnalla seurakunnassa*. Helsinki: Kirjapaja.
- Kinnunen, S. 2011. *Lapsen usko: Miten tukea lapsen hengellistä kasvua?* Helsinki: Uusi Tie.
- Kippola, J. *Rippikoulujen itsearviointi*. Saatavissa: <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/rippikoulu/rippikoulujen-itsearviointi>. Viitattu 8.8.2023.
- Kirkkohallitus. 2017. *Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma*. Kuopio: Grano Oy.
- Kirkkohallitus. 2021. *Rippikoulukyselyn tulokset 2021*. Saatavissa: <https://evl.fi/documents/1327140/51871943/Rippikoulukyselyn+tulokset+2021A.pdf/b5ad8cf8-c54c-903f-7761-8892216b0ede?t=1632998226824>. Viitattu 14.9.2023.
- Kojonen, E. V. R. 2021. *Luominen ja evoluutio: Miten usko ja tiede kohtaavat*. Helsinki: Gaudemus.
- Kronqvist, E. & Pulkkinen, M. 2007. *Kehityopsykologia: Matkalla muutokseen*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit.
- Köykkä, A. 2014. *Nuorisotyön alkeet ja jatko*. Helsinki: Kirjapaja.
- Lukuliike. 2021. *Nuorten suusta: Miten saada nuoret lukemaan?* Saatavissa: <https://luku-liike.fi/nuorten-suusta-miten-nuoret-saadaan-lukemaan/>. Viitattu 6.9.2023.
- Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. *Ihmisen psykologinen kehitys*. 5., uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Nuorisotilastot. 2016. *Seurakunnan nuorisotyö*. Saatavissa: <https://nuorisotilastot.fi/354/unca-tegorized/seurakuntien-nuorisotyö-aiempiversio/>. Viitattu 8.5.2023.
- Porkka, J., Luukkonen, L., Tirri, K. & Toivanen, M. 2008. *Johdatus kristilliseen kasvatukseen*. Helsinki: Lasten Keskus: LK-kirjat.

Pulkkinen, J. Rippikoulukyselyiden tulokset 2022. Saatavissa: https://evl.fi/documents/1327140/0/Rippikoulukyselyn+tulokset_2022+%281%29.pdf/249789fe-96f7-3ef6-42b7-f2e9a7503225?t=1664171420980. Viitattu 8.8.2023.

Raamattu. 1992. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Kirjapaja.

Saarelma, O. 2023. *Värisokeus ja poikkeava värinäkö*. Saatavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00347>. Viitattu 10.8.2023.

Sinisalo, A. 2013. *Nuoren uskonnollinen spiritualiteetti osana elämänsuunnittelua ja holistista opinto-ohjausta*. Kasvatustieteiden pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. 2021a. *Seurakuntien toiminta 1999–2019*. Saatavissa: <https://www.kirkontilastot.fi/viz.php?id=28>. 8.5.2023.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. 2021b. *Jäsenennuste 2022–2040*. Saatavissa: <https://www.kirkontilastot.fi/viz.php?id=220>. Viitattu 8.5.2023.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. 2021c. *Jäsentilasto 1999–2019*. Saatavissa: <https://www.kirkontilastot.fi/viz.php?id=130>. Viitattu 8.5.2023.

Syrjä, S. *Nuorisotyö*. Suomen Evankelis-luterilainen kirkko. Saatavissa: <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/nuorisoty#:~:text=Huolehdimme%2C%20ett%C3%A4%20nuorisoty%C3%B6%20on%20kirkossa,Upotukset%20sis%C3%A4lt%C3%A4v%C3%A4t%20yleens%C3%A4%20henkil%C3%B6ivi%C3%A4%20ev%C3%A4steit%C3%A4>. Viitattu 8.5.2023.

Vuorinen, I. 1993. *Tuhat tapaa opettaa: Menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmän ohjaajille*. 5. p. Naantali: Resurssi

Nappaa keskusteluhetket talteen!

Ota kuva QR-koodeista ja tallenna sisältö itsellesi. Voit hakea sisällön myös linkkien avulla.

Inspiroivia keskusteluhetkiä!

Ohjeet

<https://shorturl.at/jFJQZ>

Keskustelukortit

<https://shorturl.at/hpMOQ>

*Tuuli puhaltaa missä tahtoo. Sinä kuulet sen huminan,
mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee.
Samoin on jokaisen Hengestä syntyneen laita.
Joh. 3:8*

Käsissäsi on Aina tuulee vähän -keskustelukortit,
jotka johtavat sinut syvällisiin keskusteluihin!
Tässä on vinkkejä korttien sujuvaan käyttöön.

*Mitä armo
tarkoittaa!*

*Miten armo näkyy
Raamatussa!*

*Miten armo näkyy
omassa elämässäsi!*

Tavoitteemme on herättää keskustelua ja ajatuksia hengellisyydestä. Kortteja on 48 ja ne ovat jaettu 16 eri aiheeseen. Jokainen aihe sisältää kolme eri tasoista keskustelunavausta. Jokaisen kortin toiselta puolelta löytyy antamamme vastaus tai apukysymyksiä ja aiheeseen liittyvä raamatunkohta.

Tässä ovat tasojen tunnusmerkit:
TASO 1 - sininen, kruunu
TASO 2 - punainen, risti
TASO 3 - violetti, kyyhkynen

Suosittellemme laittamaan korttien väliin kartonkia tai pahvia ja päällystämään kortit, jotta ne säilyvät pidempään käytössä!

Miten käytän kortteja?

Voit käyttää kortteja yhdessä keskustellen tai yksin piirtäen, kirjoittaen, maalaillen tai miten vaan. Vain taivas on rajana! Seurakunnan laulukirjoista ja hengenveto.fi -sivulta löytyy lauluja, joita voit halutessasi hyödyntää keskusteluissa.

Tarkoituksena on ensin pohtia keskustelunavausta, ja kun keskustelu loppuu tai tökkii, voi kortin kääntää ja jatkaa keskustelua vastauksen, apukysymyksien ja raamatunkohdan avulla. Suosittelemme pitämään ennen korttien käyttämistä pienen hartauden tai rukoushetken keskustelun siunaamiseksi.

Kortit sopivat mihin tahansa nuorten toimintaan rippikoulusta nuorten aikuisten käsiteltäväksi.

Avaimet hyvään keskusteluun

- Kunnioita muiden näkemyksiä
- Anna toisen puhua puheenvuoronsa loppuun
- Arvosta omaa mielipidettäsi, vaikka se eroasi muista
- Edistä näkemykselläsi edeltävän puheenvuoroa
- Jos aihe jää vaivaamaan pidemmäksi aikaa, juttele siitä rohkeasti läheisen tai seurakunnan työntekijän kanssa

*Tuuli puhaltaa missä tahtoo. Sinä kuulet sen huminan,
mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee.
Samoin on jokaisen Hengestä syntyneen laita.
Joh. 3:8*

Iina Isolammi & Roosa Keski-Vähälä

1.1

*Mitä armo
tarkoittaa?*

Armo tarkoittaa ansaitsematonta
rakkautta minun osakseni,
anteeksiantamista ja hyvyyttä.

Joh. 3:16

1.2

*Miten armo näkyy
Raamatussa?*

Jeesus armahti kaikki maailman
ihmiset kuolemalla syntiemme
puolesta.

Mark. 15:37–39

1.3

*Miten armo
näkyy omissa
elämässänne?*

Milloin olette kokeneet armahdusta?
Milloin olette olleet armollisia jotain
toista kohtaan?

Matt. 18:23–35

2.1

*Mitä on
Jumalan pelko?*

Syvää kunnioitusta Jumalaa kohtaan ja
tietoisuutta omasta ihmisyydestä.

Sananl. 16:5–7

2.2

*Miten Jumalan pelko
eroaa tavallisesta
pelosta?*

Tavallinen pelko perustuu syntiin
ja rakkaudettomuuteen, kun taas
Jumalan pelko perustuu Jumalan
kunnioittamiseen.
Sananl. 9:10

2.3

*Miten Jumalan
pelkääminen näkyy
Raamatussa?*

Esimerkkejä löytyy näistä:

1.Moos. 6:13–22

Job 1:6–12

Ps. 89:7–9

3.1

Mitä ovat armolahjat?

Pyhän Hengen antamia lahjoja, jotka
palvelevat seurakuntaa ja kasvattavat
kristittyä suhteessaan Jumalaan.

1. Kor. 12:8–11

3.2

*Mitkä kaikki taidot
voivat olla
armolahjoja?*

Sellaiset, jotka auttavat sinua
kulkemaan lähemmäs Jumalaa ja
palvelemaan muita.

1.Kor. 12:4–7

3.3

*Miksi meidän tulisi
tavoitella
armolahjoja?*

Jotta seurakunta vahvistuisi.
Armolahjat ovat osa Jumalan
suunnitelmaa, jota meidän tulisi
toteuttaa.
Ef. 3:7–11
1.Piet. 4:10

4.1

Mitä on synti?

Syntiä on kaikki, mikä pitää sinut
erossa Jumalasta.
Jumalan käskyjen rikkominen.
1.Joh. 3:4

4.2

*Miten synnit voi
saada anteeksi?*

Myöntää synnit Jumalalle, katua
ja pyytää anteeksi.
1.Joh. 1:9

4.3

*Miksi teidän tulisi
antaa toisillenne
synnit anteeksi?*

Jumalakin antoi ja antaa kaikki
syntimme anteeksi. Anteeksiantaminen
on rakkautta lähimmäistä kohtaan.
Anteeksiantamattomuus on synti, joten
se on meidän ja Jumalan välissä.
Matt. 6:14–15

5.1

Mikä on kaste- ja lähetyskäsky ja miksi se on asetettu?

Matt. 28:19–20
Jotta kaikki maailman ihmiset voisivat löytää tien takaisin Jumalan yhteyteen, pelastua ja kasvaa kristittyinä.

5.2

Millä eri tavoilla lähetystyötä voidaan tehdä?

Siihen on monta tapaa. Se voi olla esimerkiksi Jumalasta kertomista ihmisille.
Mark. 16:15

5.3

Miten kohdata muiden uskontojen edustajia ja miten heille voi kertoa Jeesuksesta?

Voi kysellä toisen uskosta hänen näkemystään kunnioittaen ja jakaa samalla omia kokemuksiaan.
2.Tim. 1:8

6.1

Miksi ehtoollista vietetään?

Ehtoollisella vastaanotetaan Jeesuksen ruumis ja veri ja muistellaan Jeesuksen uhrausta ristillä.
Matt. 26:26–28

6.2

*Milloin ensimmäistä
ehtoollista vietettiin
ja miksi?*

Ensimmäistä ehtoollista
vietettiin kiirastorstaina juuri ennen,
kuin Jeesus joutui ristille. Ehtoollisella
muistamme, mitä Jeesus teki
puolestamme.
Luuk. 22:14–20
1.Kor. 11:26

6.3

*Miksi ennen
ehtoollista on
synninpäästö?*

Jotta Jumalan eteen voisi tulla
puhtaana ja synnittömänä.
1.Kor. 11:26–29

7.1

*Mitä ihmeitä
Jeesus teki?*

Mm. paransi sairaita, karkotti pahoja
henkiä, teki ruokkimisihmeitä...
Mark. 1:40–42
Matt. 17:14–18
Mark. 6:35–44

7.2

*Uskotteko, että
ihmeitä tapahtuu
vieläkin?
Millaisia?*

Ihmeitä tapahtuu yhä.
Matt. 17:20

7.3

*Oliko ihmeteot
Jeesuksen vai
Isän tekemiä?*

Jeesus ja Isä ovat yhtä. He tekivät yhdessä ihmeteot, mutta Jeesus oli fyysisesti näkyvä osapuoli.

Joh. 14:10

8.1

*Voiko tekojen määrä
vaikuttaa taivaaseen
pääsemiseen?*

Teoilla ei voi pelastua, vain uskosta Jeesukseen. Uskon myötä alkaa automaattisesti tekemään

hyviä tekoja.

Ef. 2:8–9

8.2

*Miten ihminen joutuu
helvettiin?*

Ei usko, että Jeesus on Jumalan Poika, joka kuoli syntiemme puolesta.

Joh. 14:6

8.3

*Miten taivasta ja
helvettiä kuvaillaan
Raamatussa?*

Taivaassa ei ole enää kärsimystä eikä kuolemaa.

Helvetti on ikuinen ero Jumalasta.

Ilm. 21:3–4

Matt. 25:30

Ilm. 20:10

10.2

Mitä tarkoittaa, että Jumala on meidän kaikkien Isä?

Hän on luonut meidät kaikki ja tuntee meidät läpikotaisin.

2.Kor. 6:18

Jes. 63:16

10.3

Mitä kaikki Isä meidän -rukouksen osat tarkoittavat?

Lukekaa Katekismuksesta ja pohtikaa rukousta sen pohjalta.

Matt. 6:9–13

11.1

Kuka on Jeesus, miksi Hän tuli maahan ja mitä Hän teki sitä ennen?

Jumalan Poika, yksi Jumalan kolmesta persoonasta, tuli levittämään sanaa Jumalasta, antamaan syntimme anteeksi ja pelastamaan meidät. Hän tuli tieksi takaisin Jumalan yhteyteen. Jeesus oli Isän kanssa taivaassa ja oli mukana luomassa

maailmaa.

Joh. 3:17

Joh. 1:1–3

11.2

Mitkä olivat Jeesuksen tärkeimpiä opetuksia?

Jeesus tuli opettamaan Jumalan valtakunnasta ja siitä, millainen Jumala on, esim. rakkaus.

Matt. 22:36–38

10.2

Mitä tarkoittaa, että Jumala on meidän kaikkien Isä?

Hän on luonut meidät kaikki ja tuntee meidät läpikotaisin.

2.Kor. 6:18

Jes. 63:16

10.3

Mitä kaikki Isä meidän -rukouksen osat tarkoittavat?

Lukekaa Katekismuksesta ja pohtikaa rukousta sen pohjalta.

Matt. 6:9–13

11.1

Kuka on Jeesus, miksi Hän tuli maahan ja mitä Hän teki sitä ennen?

Jumalan Poika, yksi Jumalan kolmesta persoonasta, tuli levittämään sanaa Jumalasta, antamaan syntimme anteeksi ja pelastamaan meidät. Hän tuli tieksi takaisin Jumalan yhteyteen. Jeesus oli Isän kanssa taivaassa ja oli mukana luomassa

maailmaa.

Joh. 3:17

Joh. 1:1–3

11.2

Mitkä olivat Jeesuksen tärkeimpiä opetuksia?

Jeesus tuli opettamaan Jumalan valtakunnasta ja siitä, millainen Jumala on, esim. rakkaus.

Matt. 22:36–38

11.3

Miten Jeesus voi olla samaan aikaan 100% ihminen ja 100% Jumala?

Jeesus syntyi sekä ihmisestä, että Jumalasta. Jumala, joka tulee ihmiseksi on yhä Jumala.

Room. 1:2-4

Tit. 2:13

12.1

Mitä tarkoittaa, että meidät on luotu Jumalan kuvaksi?

Meidät on luotu heijastamaan Jumalan täydellistä pyhyyttä, kauneutta ja hyvyttä.

1.Moos. 1:27

Ps. 139:13-14a

12.2

Mitä tarkoittaa, että olemme Jumalan lapsia?

Meillä on läsnä oleva ja rakastava Isä, jonka puoleen voi aina kääntyä.

Tämä johtaa siihen, että tahdomme toteuttaa Jumalan tahtoa.

1.Joh. 3:1-2

Joh. 1:12

12.3

Miksi Jumala antoi ihmisille vapaan tahdon?

Jumala haluaa meidän palvelevan Häntä omasta tahdostamme, eikä pakotettuna. Rakkaus tai mikään suhde ei toteudu pakosta.

Gal. 5:13

13.1

*Mitä kaikkea
luomakuntaan
kuuluu?*

Luonto, eläimet, ihmiset, koko
maailma ja universumi.

Kol. 1:16

13.2

*Mitä tarkoittaa
luomakunnan varjeleminen?
1.Moos. 2:15*

Vaikka ihminen hallitsee kaikkea tässä
maailmassa, kaikki se on Jumalan
luomusta, joten sitä tulee kunnioittaa.

1. Moos. 1:26

13.3

*Sotivatko luomiskertomus
ja evoluutioteoria
mielestänne keskenään?*

Tiede ja usko eivät poissulje toisiaan,
mutta niiden suhdetta keskenään voi ja
kannattaa tutkia.

Ps. 33:6

14.1

*Mitä rakkauden
kaksoiskäsky kertoo muiden
ihmisten kohtelemisesta?*

Kun otamme vastaan Jumalan
hyvyyden ja rakkauden, voimme
heijastaa sitä myös muille ihmisille.

Matt. 22:37–39

14.2

Miksi vihollista tulisi rakastaa?

Vihollisemmekin ovat meidän lähimmäisiämme, joita meidän tulee rakastaa.
Matt. 5:43–48

14.3

Pohtikaa yhdessä tai itseksenne, miksi Jumala rakastaa sinua/teitä?

Jumala on täynnä pyhää ja ikuista rakkautta ja Hän rakastaa meitä, koska olemme Hänen lapsiaan.
Room. 5:8
Ef. 3:17-19

15.1

Mitä on diakonia?

Lähimmäisen palvelemista ja vaikeassa elämäntilanteessa olevien ihmisten tukemista.
1.Tim. 3:8–11

15.2

*Luuk. 10:30–37
Mitä tämä kertomus kertoo lähimmäisen rakkaudesta?*

Kaikkia lähimmäisiä tulisi auttaa ja rakastaa.
Sananl. 19:17

15.3

Mitä nöyryys ja vaatimattomuus mielestäsi tarkoittaa?

Ei pidä itseään muita arvokkaampana ja tärkeämpänä.

Filip. 2:3–5
Luuk. 14:7–11

16.1

Mitä kasteessa tapahtuu?

Pyhän Hengen vaikutuksesta ihminen syntyy uudelleen Jumalan lapseksi ja hän vapautuu pahan vallasta.

Ap. 2:38

16.2

Tuoko pelkkä kaste pelastuksen?

Ei. Pelastumiseen tarvitaan myös usko Jeesukseen.

Mark. 16:16

16.3

Muuttuuko kasteen merkitys iän myötä?

Ihminen voidaan kastaa minkä ikäisenä vain. Vanhempana merkityksen ymmärtää paremmin.

Gal. 3:26–27

